

FFI Forsvarets
forskningsinstitutt

24/00251

FFI-RAPPORT

Wargaming Taiwan 2027

– konflikten Kina–USA og norsk forsvarsplanlegging

Ragnhild E. Siedler

Stig Stenslie

Tore Nyhamar

Stein Malerud

Wargaming Taiwan 2027

– konflikten Kina–USA og norsk forsvarsplanlegging

Ragnhild E. Siedler
Stig Stenslie
Tore Nyhamar
Stein Malerud

Emneord

Kina
USA
Sikkerhetspolitikk
Langtidsplanlegging
Krigspill
Scenarioer

FFI-rapport

24/00251

Prosjektnummer

1553

Elektronisk ISBN

978-82-464-3527-5

Engelsk tittel

Wargaming Taiwan 2027 – the China–USA conflict and Norwegian defence planning

Godkjenner

Alf-Christian Hennum, *forskningsleder*
Sigurd Glærum, *forskningssjef*

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskreven signatur.

Opphavsrett

© Forsvarets forskningsinstitutt (FFI). Publikasjonen kan siteres fritt med kildehenvisning.

Sammendrag

Taiwan-spørsmålet er trolig den mest betente uenigheten som kan utløse en militær konflikt mellom USA og Kina. I denne rapporten beskriver vi hva konflikten handler om, og hvorfor den er aktuell akkurat nå. Deretter analyserer vi om en kinesisk invasjon utgjør et plausibelt scenario, og om det i så fall er relevant for norsk forsvarsplanlegging. For å vurdere scenarioets plausibilitet diskuterer vi hvorvidt Beijing kan komme til å fatte en politisk beslutning om å invadere. Vi omtaler også noen viktige operasjonelle forhold som kan få betydning for et eventuelt invasjonforsøk. Til slutt analyserer vi på hvilken måte en invasjon av Taiwan kan påvirke Forsvaret.

Rapporten konkluderer med at scenarioet er plausibelt og relevant. En krig mellom USA og Kina om Taiwan vil påvirke Norge og Forsvaret på mange måter. I rapporten trekker vi frem noen viktige implikasjoner spesifikt for Forsvaret:

- Forstyrrelser eller stans i forsyningene av integrerte kretser vil gjøre beregningskraft til en knapp ressurs det kan bli nødvendig å prioritere til samfunnskritiske funksjoner, inkludert Forsvaret og forsvarsindustrien.
- Norske og norsktilknyttede skip er en unik transportressurs i global sammenheng. Dersom slike skip skal bistå med transport i risikoutsatte områder, kan de ha behov for militær beskyttelse.
- Krisehåndteringen kan utløse et behov for strategisk evakuering av norske borgere i regionen, som Forsvaret må bidra til.
- I et globalt perspektiv vil norsk tilstedeværelse og operasjoner i nordområdene utgjøre hovedtyngden av Norges bidrag til alliert sikkerhet og krisehåndtering under en Taiwan-krig. Samtidig kan vi ikke utelukke at det kan komme forespørsler om militær støtte til operasjonen i Asia-Stillehavsregionen.
- Krigen kan svekke USAs mulighet til å yte militær støtte i nordområdene og gjøre det nødvendig for Norge å øke bidraget sitt til alliert sikkerhet og krisehåndtering her.
- Selv om USA «vinner» en krig over Taiwan, bør vi ta høyde for at landets evne til global maktprojeksjon, inkludert i nordområdene, vil være svekket.
- Dersom Kina lykkes med å invadere Taiwan, vil landet ha brutt gjennom den første øykjeden og svekket USAs posisjon i Stillehavet. På lang sikt kan en gjenoppbygget kinesisk militærmakt brukes til nye oppgaver som kan gi økt tilstedeværelse globalt.

I sum konkluderer vi med at disse forholdene er såpass alvorlige at de bør inkluderes i langtidsplanleggingen av Forsvaret.

Summary

The Taiwan issue is probably the hottest flashpoint between the US and China. Our report begins by describing what the conflict is about and why it is particularly pertinent right now. Then, we discuss to what extent the scenario is plausible and relevant to Norwegian defence planning. To assess plausibility, we discuss whether Beijing could make a political decision to invade. We also discuss some important operational considerations for a possible invasion attempt. Finally, we analyse in what ways an invasion of Taiwan could affect the Norwegian Armed Forces. Our report concludes that the scenario is plausible and relevant. A war between the US and China over Taiwan will affect Norway and the Armed Forces in many ways. Our report, however, focuses on some important implications to the Armed Forces, specifically:

- The supply of semiconductors could be disrupted or stopped, which would make computing power a scarce resource for which critical societal functions, including the Armed Forces and defence industry, could need priority.
- Norwegian and Norwegian-affiliated shipping is a unique transport resource globally. If these ships contribute with transportation tasks in areas where they will be exposed to risks, they may need military protection.
- National crisis management may include strategic evacuation of Norwegian citizens in the Asia-Pacific region, requiring contribution from the Armed Forces.
- In a global perspective, Norway's main contribution to allied security and crisis management during a Taiwan war will be Norway's presence and operations in the High North. However, we cannot rule out a request for military support to the operation in the Asia-Pacific region.
- The war may limit the US' options to provide military support in the High North, which in turn necessitates an increase in Norwegian contributions to allied security and crisis management here.
- Even though the US might 'win' a war over Taiwan, we should take account of the outcome that its global power projection capabilities would be weakened, including in the High North.
- If China were to succeed in invading Taiwan, China would have breached the first island chain, weakening the American position in the Pacific. In the long term, a rebuilt Chinese military could be used for new tasks that could enhance its military presence globally.

In sum, our report concludes that these considerations have sufficiently grave consequences for the Norwegian Armed Forces to merit inclusion in Norwegian long-term military planning.

Innhold

Sammendrag	3
Summary	4
Forord	7
1 Innledning	9
1.1 Rapportens fokus	9
1.2 Rapportens inndeling	12
2 Brennpunkt Taiwan	13
2.1 Uenigheten mellom Kina og Taiwan	13
2.2 USAs rolle i regionen og motstridende sikkerhetsinteresser med Kina	15
2.3 Hvorfor er Taiwan-spørsmålet aktuelt akkurat nå?	18
3 Metode	19
3.1 Scenario- og wargaming-baserte studier	20
3.2 Norsk scenariodiskusjon	21
3.3 Intervjuer	23
3.4 Metodiske forbehold	24
4 Invasjonsbeslutningen	25
4.1 Kostnader og nytte for Kina	25
4.2 Beslutningen som et resultat av innenrikspolitiske forhold	27
4.3 President Xi Jinpings innflytelse på beslutningen	28
5 Operasjonelle forhold under en invasjon	31
5.1 Sentrale hensyn knyttet til valg av fremgangsmåter	31
5.2 Fellesoperasjoner og K2	35
5.3 Invasjonsstyrken og understøttelsen	36
5.4 A2/AD-kapabiliteter	38
5.5 Kjernefysisk eskalering	41
6 En stormaktskrig – hva så for norsk sikkerhet?	42
6.1 Handel og forsyninger	43

6.2	Sikkerhetssituasjonen i Norges nærområder	49
7	Avslutning	52
	Vedlegg A – Scenariobasert diskusjonsseminar	54
	Referanser	56

Forord

Rapporten utarbeides i rammen av FFI-prosjekt «Globale trender og militære operasjoner III» og prosjektets delaktivitet om Kinas betydning for norsk sikkerhet. Et viktig formål med denne delaktiviteten er å identifisere hvorvidt Kinas økte posisjon globalt vil påvirke norske sikkerhetsinteresser på en slik måte at det blir nødvendig å inkludere dem i FFIs scenariogrunnlag for forsvarsplanlegging. Rapporten er dermed et bidrag inn i den kunnskapsbaserte beslutningsstøtten om globale utviklingstrekk som kan få betydning for Forsvaret.

I arbeidet med denne rapporten har vi fått verdifull hjelp og støtte fra både kolleger ved FFI og interessante informanter i Norge og i Asia. Vi ønsker å rette en stor takk til alle som har gitt oss faglige innspill underveis i rapportarbeidet. En spesiell takk rettes til de eksterne deltakerne på vårt scenariobaserte diskusjonsseminar i januar 2023 som gjennom en hel arbeidsdag delte raust av sin kunnskap: Øystein Tunsjø, Hilde E. Restad, Ingrid Winther, Per Erik Solli, Arne William Lund, Fredrik Preiholt, Cecilie Hellestveit og Jo Inge Bekkevoll. Vi vil også takke våre FFI-kolleger Torbjørn Kveberg, Una Hakvåg og Richard Olsen for at de deltok på seminaret.

Vi ønsker også å uttrykke vår takknemlighet til de anonyme samtalepartnere vi har møtt ved East Asia Institute og Rajaratnam School of International Studies i Singapore samt Den norske ambassaden og Det norske handelskammer i bystaten for interessante perspektiver og nyttige opplysninger.

Et viktig hensyn under utarbeidelsen av denne rapporten har vært å trekke veksler på relevant ekspertise vi har ved FFI, og spesielt viktig har det vært å få frem teknologiske aspekter i en ellers så aktørfokusert analyse. Derfor retter vi en stor takk de av våre kolleger som har delt av sin kunnskap i individuelle samtaler/kommentarer: Jakob Gakkestad, Halvor Kippe, Richard Olsen, Monica Endregard, Anders Tarlebø Løvik og Kristian Åtland. I tråd med gyldne tommelfingerregler for *wargamers*, har vi selv sagt gjennomført et prøvespill med interne kolleger, samt fått hjelp til kvalitetssikring ved gjennomlesning av tidligere utkast under ferdigstillingen av rapporten. Vi vil takke for all god og nyttig kollegastøtte til disse gjøremålene fra Vårin Alme, Alf-Christian Hennem, Mona S. Guttelvik, Kristin Waage, Alexander W. Beadle, Ole Tom Bergersen, Lars Musland, Torkild Eriksen og Anders Tarlebø Løvik.

Sist, men ikke minst vil vi takke vårt dyktige og pålitelige støtteapparat ved FFI: Aleksander Kanvik for designertjenester til kartillustrasjoner, Kathinka L.R. Brattberg for hjelp til å finne egnede bilder, språkrådgiver Miika B. Jarsve for hjelp til sammendrag og Ida K. Grefslie for hennes argusøyne i den siste finpussen av hele dokumentet.

Kjeller, 7. mars 2024

Ragnhild E. Siedler, Stig Stenslie, Tore Nyhamar og Stein Malerud

1 Innledning

Tenk deg følgende scenario:

I 2027 bryter det ut krigshandlinger mellom Kina og USA i Asia-Stillehavsregionen. Situasjonen utløses av at Kina bruker militærmakt i et forsøk på å gjenforene Taiwan med fastlandet. USA responderer med å forsvare øya militært.

Taiwan-spørsmålet er trolig den mest betente uenigheten som kan utløse en militær konflikt mellom supermaktene – det farligste brennpunktet. Mens kriger nå pågår i Ukraina og Gaza, kan Taiwan bli den neste. Selv om konflikten i utgangspunktet vil utspille seg i Asia-Stillehavsområdet, vil den trolig få globale konsekvenser for alt fra handel, sjøfart og forsyningslinjer, til forsvar og nasjonal beredskap. Vi tar utgangspunkt i scenariobeskrivelsen ovenfor og utforsker det sikkerhetspolitiske mulighetsrommet ved en stormaktskonflikt mellom Kina og USA i Asia-Stillehavet. Vi setter søkelys på den delen av dette mulighetsrommet der Kina velger å gjenforene Taiwan gjennom en invasjon og USA velger å intervensjonere militært for å forsvare øya – en stormaktskrig. Deretter identifiserer vi noen viktige implikasjoner denne situasjonen kan få for norsk forsvarsplanlegging. På den måten får vi frem sammenhengen mellom en stormaktskonflikt om Taiwan og hvordan den kan påvirke Forsvaret og Forsvarets oppgaver. Til tross for at Taiwan-konflikten allerede er behørig omtalt i flere sammenhenger, er det behov for mer kunnskap om nettopp denne sammenhengen.

1.1 Rapportens fokus

Forsvarsplanleggingens grunnleggende utfordring er den iboende usikkerheten om fremtiden – hvilke trusler Forsvaret må håndtere og hvordan konflikter vil utspille seg (Vatne, Guttelvik, Hennem & Malerud 2022). Forsvarsplanlegging tar utgangspunkt i det sikkerhetspolitiske mulighetsrommet (Johansen 2022; Vatne, Køber, Guttelvik, Arnfinnsson & Rise 2020).¹ Et mulighetsrom består av flere scenarioer, som beskriver ulike sikkerhetsproblemer som kan oppstå. Aktørene, deres interesser og hvordan de forsøker å ivareta dem når de responderer på hverandres handlinger utgjør sentrale komponenter i et scenario. Faktaboks 1.1 beskriver hvilken betydning scenarioer har i forsvarsplanleggingen. Rekken av handlinger og reaksjoner mellom aktørene kan igjen lede til politiske og operasjonelle endringer som vi kaller «utfall».

¹ Forsvarsplanlegging handler grovt sett om to spørsmål: Hvilke sikkerhetsproblemer kan oppstå, og hvordan skal Forsvaret innrettes for å kunne håndtere dem. Rapporten er et bidrag til å forstå det første spørsmålet.

Figur 1.1 Kart over regionen og Taiwan-stredet med de tre taiwanske øygruppene Kinmen, Penghu og Matsu. Illustrasjon: FFI 2024.

Det er flere krav som stilles til scenarioene som brukes i forsvarsplanleggingen, blant annet at de skal være plausible og relevante (Vatne mfl. 2020). Rapportens problemstillinger er derfor følgende:

- Er en stormaktskrig om Taiwan plausibelt?
- Dersom det er plausibelt, er den relevant for norsk forsvarsplanlegging?

Forsvarsplanleggingen skiller mellom sannsynlighet og plausibilitet. Med plausibilitet mener vi at det er holdepunkter for at det aktuelle sikkerhetsproblemet *kan bli en realitet*. For å vurdere plausibilitet, studerer vi sikkerhetsproblemet og vurderer politiske og operasjonelle premisser som underbygger det, samt om disse forholdene påvirker hverandre på en logisk konsistent måte. Plausibilitet innebærer derfor en form for kvalitativ realitetsvurdering. Sannsynlighet, derimot, handler om å predikere *i hvilken mulighetsgrad* et sikkerhetsproblem kan inntreffe. Det er nødvendig at vi inkluderer både plausibilitet og relevans i analysen fordi et plausibelt scenario har liten verdi i forsvarsplanlegging dersom det ikke er relevant for Forsvaret.

Det er flere måter Kina kan bruke militærmakt på i forsøket på å tvinge igjennom en gjenforening.² Vi velger imidlertid å avgrense vår analyse til en kinesisk invasjon av Taiwan der USA velger å intervensjon militært og konflikten blir en krig mellom de to stormaktene. Dette fordi det vil være det mest krevende scenarioet med tanke på konfliktintensitet og konsekvenser, og sånn sett utgjør et «*worst case scenario*» både for de involverte aktørene og for Norge. En slik stormaktskrig vil treffe Forsvarets oppgaver og rammebetingelser på flere måter. I denne rapporten har vi valgt å fokusere på noen implikasjoner: forsyningsproblemer med halvledere, oppgaver som følge av norsk tilstedeværelse i regionen og indirekte konsekvenser for sikkerheten i norske nærområder. De indirekte konsekvensene angår både USA og Kina. For det første vil krigen, uansett utfall, ramme USAs militære evner og kan dermed påvirke våre muligheter for å få militær støtte i nordområdene. For det andre kan krigen påvirke den politiske stabiliteten i Kina og landets muligheter til å realisere ambisjonene om global militær maktprosjeksjon.

Scenarioer handler om situasjoner som kan oppstå i fremtiden. I 2027 feirer Folkets frigjøringshær (*People's Liberation Army, PLA*) 100 år, og Xi Jinping vil kunne gå inn i sin fjerde femårsperiode som Kinas øverste leder. Det er også dette året han skal ha beordret PLA til operasjonelt å kunne gjennomføre en invasjon (Hawkins 2023). Det er imidlertid forskjell på å utvikle en militær evne og å fatte en politisk beslutning om å invadere. Likevel nevnes ofte årstallet 2027 i forbindelse med en mulig invasjon. Vi vurderer imidlertid ikke når en eventuell beslutning kan fattes, men velger likevel dette årstallet for å avgrense mulighetsrommet til en kortere tids-horisont, det vil si *nær fremtid*, heller enn en ubestemt gang i fremtiden.

Fordi Taiwan-scenarioet er et nytt tema ved FFI, velger vi en utforskende tilnærming der hensikten er å generere ny innsikt og å identifisere nye kunnskapsbehov. Vi tar utgangspunkt i ugraderte scenarioanalyser og wargames fordi denne sjangeren nettopp handler om aktørenes handlingsvalg og mulige konsekvenser de kan få, og komplementerer slike analyser med relevant forskningslitteratur om kinesisk sikkerhetspolitikk og militær modernisering. For å få et norsk perspektiv på temaet, har vi valgt å samle inn informasjon ved hjelp av et scenariobasert diskusjonsseminar med norske eksperter. Vi har bygget videre på denne informasjonen med individuelle intervjuer for å få mer dybdeinformasjon og mer konkrete avklaringer. Sist, men ikke minst har vi gjennomført intervjuer med eksperter i Singapore om ulike forhold knyttet til kinesisk kapabilitetsutvikling og beslutningstaking. Rapporten er et kunnskapsgrunnlag som utarbeidelse av nye scenarioer i forsvarsplanlegging kan bygge på, men den er ikke en scenario-analyse i seg selv.³

² Andre eksempler på måter Kina kan anvende militærmakt på er blokade/karantene rundt øya eller annektering av øyer under taiwansk kontroll (Blackwill & Zelikow 2021). Avgrensningen innebærer at vi heller ikke vurderer scenarioer der USA ikke intervensjon militært.

³ FFIs scenariorapporter er ofte utformet slik at de først presenterer et scenario og deretter analyserer implikasjonene i samme rapport. Denne rapporten inneholder ikke en tilsvarende scenarioanalyse, men beskriver isteden en rekke momenter som kan brukes til å lage fremtidige FFI-scenarioer.

Boks 1.1 – FFIs scenari portefølje⁴

FFI benytter scenarioanalyser i sin støtte til forsvarsplanleggingen. Scenarioene beskriver mulige fremtidige utviklingsløp og hendelser innenfor et bredt spekter av sikkerhetspolitiske utfordringer. Scenarioene er graderte, men de er gruppert innenfor ugraderte scenarioklasser. Dette er generiske beskrivelser av sikkerhetspolitiske utfordringer for Norge, og de danner et konseptuelt grunnlag for å utvikle de konkrete analysescenarioene. FFI har følgende klasser:

- Strategisk overfall
- Begrenset angrep
- Ukonvensjonell krigføring
- Tvangsdiplomati
- Militær posisjonering
- Terrorangrep
- Påvirkningsoperasjoner
- Økonomisk maktbruk
- Økonomisk posisjonering

Scenarioene er et utgangspunkt for å formulere ytelseskrav til militære systemer og strukturer. Scenari porteføljen har derfor en helt sentral funksjon i våre analyser av den fremtidige strukturutviklingen i Forsvaret.

1.2 Rapportens inndeling

Å forstå implikasjoner forutsetter forståelse for årsakene de er avledet fra. Derfor velger vi å vie flere kapitler til temaer som forklarer konflikten, ikke minst viktige interesser og virkemidler som kan påvirke den, før vi identifiserer norske implikasjoner. I kapittel 2 beskriver vi hva Taiwan-konflikten handler om og hvorfor den er aktuell akkurat nå. I kapittel 3 utdyper vi våre metodevalg. I de neste tre kapitlene diskuterer vi scenarioets plausibilitet og relevans. Hvorvidt scenarioet er plausibelt, bygger både på politiske og operasjonelle forhold, som vi diskuterer nærmere i henholdsvis kapittel 4 og 5. Siste diskusjonskapittel, kapittel 6, omhandler scenarioets relevans der vi identifiserer noen fremtredende implikasjoner scenarioet kan få for Forsvaret.

⁴ Skrevet av FFI-forsker Mona S. Guttelvik, forskningsleder for prosjektprogrammet med ansvar for forskningsstøtte til langtidsplanleggingen, SIMFOR. For mer informasjon om scenarioklassene og FFIs forskningsstøtte til langtidsplanleggingen, se henholdsvis Johansen (2022) og Vatne mfl. (2020).

2 Brennpunkt Taiwan

Hvorfor er det uenighet om Taiwan, og hvorfor er denne uenigheten aktuell akkurat nå? I dette kapitlet gir vi et overordnet svar på disse to spørsmålene. Vi setter søkelys på utviklingstrekk i mellomstatlige forbindelser, og innenrikspolitiske forhold i, de tre nøkkelaktørene Taiwan, Kina og USA. Taiwan-konflikten er i utgangspunktet en lokal uenighet mellom Kina og Taiwan, men den har et betydelig spredningspotensial som følge av andre aktørers interesser. Konflikten er del av den tiltakende stormaktsrivaliseringen mellom USA og Kina.

2.1 Uenigheten mellom Kina og Taiwan

Kina og Taiwan har vært adskilt siden 1949. Øya var under japansk kontroll i perioden 1895–1945, men etter 2. verdenskrig ble Taiwan en del av Republikken Kina (ROC). Tabell 2.1 viser en kronologisk oversikt over de viktigste hendelsene i forholdet mellom Kina og Taiwan fra 1949 og frem til i dag. I 1949 fikk de kommunistiske opprørerne overtaket over det regjerende nasjonalistpartiet, Kuomintang (KMT), i borgerkrigen og tok kontroll over fastlands-Kina. Mens kommunistene proklamerte opprettelsen av Folkerepublikken Kina (PRC), flyktet nasjonalistene under ledelse av Chiang Kai-shek over stredet til Taiwan. Her etablerte nasjonalistene resten av Republikken Kina. I de påfølgende tiårene har det vekselvis vært perioder med stabilitet og perioder med kriser på tvers av stredet.

I utgangspunktet handlet konflikten mellom kommunistregimet på fastlandet og eksilregimet på Taiwan om hvilket politisk lederskap som utgjorde det legitime regimet i Kina og som skulle representere Kina på den internasjonale arena, ikke hvorvidt Taiwan var en del av staten Kina eller ikke (Saunders & Wuthnow 2022). Opprinnelig hadde eksilregimet på Taiwan endog en ambisjon om å ta tilbake den politiske makten over fastlandet (Hsi-min & Lee 2020; Saunders & Wuthnow 2022). På 1950- og 1960-tallet representerte Taiwan Kina i FN, men i 1971 stemte medlemmene i FNs generalforsamling for å anerkjenne PRC som representant for Kina isteden.

I dag handler konflikten i større grad om Taiwans status (Kastner 2022). Beijing benytter nasjonalistenes flukt som et argument for at Taiwan er fastlands-Kinas «utbryterprovins» og klassifiserer dermed Taiwan-spørsmålet som et innenrikspolitisk separatismeproblem. På sin side viser Taiwan til den samme hendelsen for å begrunne at øya aldri har vært del av Folkerepublikken (Brown 2022). Kina har definert Taiwan-spørsmålet som en kjerneinteresse og knyttet det til suverenitet og territoriell integritet. Det såkalte «ett-Kina-prinsippet» innebærer at det er myndighetene i Beijing som utgjør det legitime regimet i Kina, inkludert Taiwan, og at det kun finnes ett regime som representerer dette territoriet, ikke to (Davies & Bohman 2022).

Tabell 2.1 Tidslinje for Taiwan-konflikten.

- 1949:** Kina deles mellom PRC på fastlandet, under Kommunistpartiet og ROC på Taiwan, under KMT. ROC representerer Kina i FN.
- 1950:** PRC planlegger å erobre ROC-besatte øyer inkludert Taiwan, men i forbindelse med utbruddet av Korea-krigen sender USA 7th Fleet til Taiwanstredet for å hindre PRCs erobningsforsøk.
- 1954–1955:** Første Taiwan-krise initieres ved PRCs forsøk på å erobre ROC-besatte øygrupper i Taiwan-stredet, men PRC gir opp forsøket etter ROCs motstand, trussel om sterkere amerikansk involvering og sovjetisk anmodning.
- 1958:** PRC initierer andre Taiwan-krise ved nye angrep på øyer kontrollert av Taiwan, men gir opp som følge av sterk motstand.
- 1971:** PRC overtar som representant for Kina i FN.
- 1979:** USA anerkjenner PRC etter normaliseringen mellom landene på 1970-tallet, og gir samtidig avkall på formelle politiske bånd til ROC, inkludert militæralliansen. USA vedtar samtidig *Taiwan Relations Act*.
- 1987:** Innledning på en periode med skjør tilnærming mellom PRC og ROC, som varer frem til 2016. Taiwanske borgere kan besøke PRC og handelen ekspanderer.
- 1992:** «92-konsensusen» innebærer en anerkjennelse på begge sider av stredet av «ett-Kina-prinsippet», tross noe ulik tolkning av meningsinnholdet. Konsensusen legger til rette for en periode med stabilitet, økt økonomisk samhandling og kontakt over stredet.
- 1995–96:** Tredje Taiwan-krise, hvor Kina reagerer med missiltester på president Lees USA-besøk. USA svarer med å seile to hangarskipgrupper til Taiwan.
- 2000:** Chen fra DPP er første president fra et annet parti enn KMT. Han fører en pragmatisk, men mer selvhevdende politikk overfor PRC.
- 2005:** Beijing vedtar «antiløsrivelsesloven» som hjemler væpnet maktbruk dersom PRCs røde linjer i Taiwan-spørsmålet krysses.
- 2013:** Xi uttaler at politiske uenigheter over stredet ikke kan overføres fra generasjon til generasjon.
- 2016:** Tsai Ing-wen fra DPP valgt til president. Tsai slutter seg ikke til 92-konsensusen, noe som fører til en mer anstrengt relasjon til PRC.
- 2016:** Nyvalgte, men ennå ikke innsatte, president Trump bryter diplomatisk praksis siden 1979 ved å snakke direkte med Tsai.
- 2017:** Trump-administrasjonen fører en mer konfronterende Kina-politikk innen både handel og sikkerhet, og signerer flere kontrakter om våpenleveranser til Taiwan.
- 2022:** Nancy Pelosi besøker Taiwan, og utløser en fjerde Taiwan-krise. Beijing svarer med en serie store militærøvelser rundt øya.
- 2022:** President Biden uttaler at USA vil forsvare Taiwan militært dersom Kina invaderer, et brudd med prinsippet om «strategisk klarhet».
- 2024:** DPP vant presidentvalget for tredje gang på rad.

Kilder: Easton (2019); Rudd (2022); Kastner (2022); Brands & Beckley (2022)

I praksis utøver styresmaktene på Taiwan selvråderett over eget territorium, og siden unntakslovene ble opphevet i 1987 har det utviklet seg et demokratisk styresett på øya. Taiwans demokrati står på spill ved en gjenforening med fastlandet. Taiwan forsøker å bli en aktør på den internasjonale arena, men dette er meget utfordrende da Beijing forutsetter anerkjennelse av ett-Kina-prinsippet i relasjonen til andre land. Land må dermed velge mellom å opprettholde formelle forbindelser til Taiwan, eller å ha gode forbindelser til Kina. På denne måten forsøker folkerepublikken å isolere Taiwan internasjonalt (Davies & Bohman 2022).

For taiwansk politikk har forholdet til Kina til nå ikke vært et «enten-eller»-valg, men et spenn fra fullstendig innlemming i Kina via pragmatiske varianter av dagens mellomløsning til erklæring av uavhengighet. Det taiwanske folket har sluttet opp om en pragmatisk tilnærming, der hensynet til å unngå en ødeleggende krig har veid tyngre enn det å stå på prinsippene (Kastner 2022). I årene 1987–2016, som var en periode preget av skjør tilnærming mellom Taiwan og Kina, vektla både kinesiske og taiwanske ledere de gjensidige interessene partene hadde i å samhandle. På begge sidene av streket var det vilje til å tone ned uenighetene til fordel for handelsavtaler og avtaler for langt mer utstrakt kontakt mellom befolkningene. Den økonomiske aktiviteten på tvers av streket har blitt såpass omfattende at Kina i dag er Taiwans viktigste handelspartner (ibid.). Fra folkerepublikkens side var det til og med en vilje til å gi Taiwan spesiell administrativ status som ville bevare økonomi og politisk system på øya i en form for «ett land, to systemer» (Hsieh 2020). Taiwan på sin side, viste imøtekommenhet overfor «ett-Kina»-prinsippet i henhold til den såkalte 1992-konsensusen.⁵ Under lederskapene til henholdsvis Xi og Tsai, har imidlertid relasjonene blitt mer anspent og spenningen har økt betraktelig på tvers av streket. I januar 2024 ble det gjennomført presidentvalg på Taiwan der Det demokratiske fremskrittspartiets (DPP) kandidat, Lai Ching-te ble valgt til Tais etterfølger. Han gikk til valg på å videreføre Tsais linje i politikken overfor Kina.

2.2 USAs rolle i regionen og motstridende sikkerhetsinteresser med Kina

Etter flukten over streket opprettholdt USA forbindelsen til KMT på Taiwan, og inngikk en militærallianse om å forsvare øya mot trusler fra den kommunistiske folkerepublikken. Dette varte frem til den viktige endringen i forholdet mellom USA og folkerepublikken på 1970-tallet i kjølvannet av den såkalte Sino-Sovjetiske splittelsen. I forhandlingene om «diplomatiske normalisering» mellom Nixon-administrasjonen og Maos folkerepublikk, var regimespørsmålet og forholdet til Taiwan et sentralt tema. USA valgte å etterkomme flere krav i bytte mot et bedre forhold, nedfelt i «de tre kommunikéer» (Rudd 2022). USA gikk med på å bryte militæralliansen, trekke tilbake amerikanske styrker på Taiwan og erstatte diplomatiske forbindelser til

⁵ I årene rundt 1990 var det en periode med stabilitet der begge parter prioriterte økonomiske fellesinteresser fremfor uenigheter knyttet til Taiwans status. I 1992 ble det gjennomført et møte mellom den kinesiske og den taiwanske organisasjonen som ivaretok handelssamarbeidet på tvers av streket. Det som i ettertid har fått kallenavnet 1992-konsensusen tillegges det som skal ha vært en overenskomst på dette møtet, der det kinesiske synet vektlegger ett Kina, mens det taiwanske vektlegger at det er ulike tolkninger om hvem «Kina» er. Hvordan denne skal forstås i ettertid, er imidlertid gjenstand for diskusjon både mellom kinesiske og taiwanske myndigheter, og mellom KMT og DPP (Roy 2023; Drun 2022).

Taiwan med folkerepublikken Kina. Heretter kunne USA kun ha uoffisielle forbindelser til øya. USA gikk også med på å utstede uttalelser om Taiwans status som, om enn ikke innebar en aksept av ett-Kina prinsipp, så i alle fall ikke stod i direkte konflikt med det (Saunders & Wuthnow 2022).

For å regulere det uoffisielle forholdet til Taiwan, vedtok USA i 1979 en egen lov, The Taiwan Relations Act.⁶ Selv om USA gav avkall på sine formelle allianseforpliktelser, ble flere av formuleringene i det opprinnelige alliansedokumentet gjenbrukt i lovteksten (Golstein & Schriver i Kastner 2022: 65). Loven er hjemmelsgrunnet for den uoffisielle kontakten med myndighetene i Taipei (Saunders & Wuthnow 2022). Den uttrykker også at tvang med militære midler fra Kinas side som endrer Taiwans status er «*of grave concern to the United States*», og knytter dermed stabilitet i Taiwan-stredet til amerikanske sikkerhetsinteresser (ibid: 3.). Materiellanskaffelser, våpenleveranser og annen støtte til Taiwans selvforsvarsevne er også regulert i loven.

Amerikansk politikk etter at Japan ble beseiret i 2. verdenskrig har vært å være den sterkeste stillehavsmakten. For å opprettholde denne posisjonen etablerte USA en alliansestruktur i regionen som støttet opp om ambisjonen både politisk og operasjonelt. Det var viktig å etablere et nettverk av allianser som sikret amerikanske styrkers tilgang og handlefrihet i havområdet langs de såkalte øykjedene. Taiwan er en sentral brikke i første øykjede, som strekker seg fra Japan, via øya, og videre til Filippinene (se figur 2.1). Sett fra et kinesisk synspunkt utgjør USAs nettverk av allianser i Kinas egen region en form for strategisk omringning, som landet har behov for å trenge igjennom (Brands & Beckley 2022).

Et strategisk problem for PLA Navy (PLAN) sin tilgang til Stillehavet nå, er nettopp at kinesiske marineskip må passere gjennom den USA-dominerte øykjeden (Kotani 2018). Kinesisk kontroll over Taiwan vil i praksis innebære at første øykjede er brutt, og USAs posisjon blir svekket i dette området. Det vil gi PLA flere operasjonelle muligheter, som blant annet «en havn» til Stillehavet (Easton 2019) og «et usenkbart hangarskip», som ville gi PLA et bedre utgangspunkt å projisere makt fra og dermed true USAs allierte i regionen (Brands & Beckley 2022). PLA kan da for eksempel lettere etablere en blokkade av de japanske forsyningslinjene som et sterkt tvangsmiddel til fordel for Beijing ved en eventuell konflikt (Easton 2019). Taiwans geostrategiske betydning forsterkes ved at det i kinesisk militær tenkning ikke kun vektlegges egne muligheter ved å kontrollere øya, men også trusselen mot egen sikkerhet dersom USA skulle tilegne seg større tilgang der (ibid: 12).

⁶ Taiwan Relations Act. H.R.2479 (U.S. Congress 1979).

Figur 2.1 Kartskisse over første og andre øykjede. Illustrasjon: FFI 2024.

For USA står det dermed mye på spill dersom Kina skulle lykkes med å tiltvinge seg kontroll over Taiwan. Først og fremst vil posisjonen som den sterkeste stillehavsmakt bli utfordret. Andre konsekvenser er innenrikspolitiske reaksjoner og troverdigheten til USA som alliansepartner (Saunders & Wuthnow 2022). Kina har blitt den dimensjonerende trusselen for USAs forsvar, og landet vektlegger det å avskrekke Kina fra å endre status quo i sine strategier og konsepter (Skjelland, Glærum, Nyhamar & Sendstad 2024).⁷

⁷ Forsvarsanalysen 2024 utdyper amerikansk tenkning og politikk knyttet til rivaliseringen med Kina og trusselen mot Taiwan (Skjelland mfl. 2024: 19ff).

2.3 Hvorfor er Taiwan-spørsmålet aktuelt akkurat nå?

Det er spesielt tre faktorer vi vil trekke frem som medvirkende til at Taiwan-spørsmålet blir stadig mer tilspisset: Utviklingen av en taiwansk egenart og oppslutning om den på øya, hardere kinesisk retorikk mot Taiwan understøttet av militære aktiviteter og tverrpolitisk enighet i USA om en konfronterende linje mot Kina.

Valget av Tsai Ing-wen fra DPP som president i 2016 var blant annet et resultat av økende motstand i Taiwan mot tilnæringspolitikken til Kina, og representerte dermed et vendepunkt i det bilaterale forholdet til folkerepublikken. Mens de konservative presidentene generelt hadde vært mer tilbøyelige til å prioritere økonomiske interesser ved å være mer imøtekommende overfor varianter av «ett-Kina-prinsippet», avviste Tsai Ing-wen å anerkjenne prinsippet og formuleringene i «konsensusen av 1992» (Kastner 2022). Samtidig er identitetsoppfatningen i befolkningen i endring. Stadig flere øyboere identifiserer seg som taiwanere fremfor kinesere der de har levd mesteparten av sitt liv under demokratisk styresett, og slutter opp om en selvstendighetslinje i politikken overfor folkerepublikken (Kastner 2022; Easton 2019; U.S.–China Economic and Security Review Commission 2023).

Da Beijing i juni 2020 innførte en ny sikkerhetslov i Hong Kong ble selvstendighetslinjen ytterligere styrket, da mange taiwanere oppfattet dette som et endelig punktum for ideen om «ett land, to systemer». Denne ideen, som tidligere sto som en mulig modell for fredelig forening mellom Kina og Taiwan, har i dag liten troverdighet blant øyboerne som ønsker å bevare sin uavhengighet og sitt demokrati (U.S.–China Economic and Security Review Commission 2023). Samtidig går Xi Jinpings Kina i stadig mer autoritær retning. Sett fra et taiwansk perspektiv forsterker denne utviklingen oppfatningen om at en gjenforening med fastlandet er ensbetydende med undertrykkende kommunistpartistyre, og understreker den politiske distansen over stredet (Kastner 2022).

De siste tre tiårene har Kina rustet opp og modernisert sine militære styrker, folkets frigjøringshær (PLA). Xi vil for enhver pris unngå det ydmykende utfallet av Taiwan-krisen i 1996, da USA deployerte to hangarskipgrupper til Taiwan-stredet. Denne erfaringen bidro til at Kina prioriterte militær opprustning på en rekke områder, både innen materiell og våpensystemer, men også organisasjonsstruktur, doktrineutvikling og trening, og ikke minst evnen til A2/AD.⁸ Kina har den største væpnede styrken i antall på verdensbasis (The Military Balance 2023). PLA Navy (PLAN) har gjort bemerkelsesverdige materielle fremskritt og har nå forbigått US Navy i antall fartøy (The Military Balance 2022). I tillegg er landets missilprogram i stadig utvikling både med tanke på ulike type missiler og rekkevidde (Center for Strategic and International Studies 2021). Moderniseringen har på den ene siden gitt PLA større mulighet til å påføre USA og andre motstandere større tap, og på den andre siden bedre mulighet til å erobre Taiwan (Saunders & Wuthnow 2022). Moderniseringen har medført at det relative militære styrkeforholdet mellom amerikanske og kinesiske styrker i regionen allerede i flere år har gått i

⁸ A2/AD er forkortelse for *Anti Access/Area Denial*, som på norsk oversettes til anti aksess/områdenektelse.

Kinas favør (Heginbotham, Nixon, Morgan, Heim, Hagen (...) Morris 2015) og dermed gjort militære opsjoner for å gjenforene øya med fastlandet langt mer realistiske enn tidligere.

Samtidig har det kommet flere signaler fra Kommunistpartiet under Xis ledelse som kan tolkes som at Kina er i ferd med å bevege seg bort fra fredelig gjenforening og nå i større grad vurderer militære opsjoner i Taiwan-spørsmålet. Xi har tydelig understreket at hans ambisjon er å løse dette spørsmålet (BBC 2021), han har fyrt opp under kinesisk nasjonalisme, og han har tillatt en diskusjon rundt militær overtakelse av Taiwan innad i Kommunistpartiet. De konfronterende uttalelsene fra Beijing understøttes av en betydelig økning i kinesiske militære aktiviteter i Taiwan-stredet. Slik aktivitet har funnet sted i forbindelse med konkrete hendelser som da Nancy Pelosi, tidligere leder for representantenes hus, besøkte Taiwan i august 2022 eller i forbindelse med president Tsais møte med Pelosis etterfølger, McCarthy i USA i april 2023, og generelt i form av øvelsesaktiviteter (U.S.–China Economic and Security Review Commission 2023; Japan Ministry of Defense 2023).

Den tilspissede situasjonen mellom Kina og Taiwan blir ikke mindre alvorlig i lys av at det er tverrpolitisk enighet i Washington mellom republikanere og demokrater om å kontre kinesisk militærmakt og ambisjoner. I valgkampsammenheng er det nærmest konkurranse om å være «tøffest mot Kina.» President Biden har flere ganger uttalt at USA vil forsvare Taiwan dersom Kina angriper. Til tross for andre modererende uttalelser fra samme administrasjon, er det nærliggende å tro at disse uttalelsene i Beijing tolkes som at USA beveger seg bort fra «strategisk tvetydighet»-politikken.⁹

Det er dermed flere momenter ved både kinesisk, taiwansk og amerikansk politikk samtidig som gjør at spørsmålet om Taiwans status har blitt mer tilspisset de siste årene, og det er derfor nødvendig å rette oppmerksomhet mot denne situasjonen i norsk forsvarsplanlegging.

3 Metode

Denne rapporten er ment som et kunnskapsgrunnlag for nye scenariobeskrivelser til FFIs langtidsplanarbeid. Rapportens hensikt er dermed å bidra til kunnskap om mulige utfordringer Forsvaret kan møte i fremtiden. Kunnskap som fenomen kan deles inn i empiri og resonnering, der empirisk kunnskap kommer fra erfaringer mens resonneringsbasert kunnskap kommer fra tenkning (Johnson & Gray 2010). Der det er mulig, bygger vi på empirisk kunnskap. Empiri alene gir imidlertid ikke svar på hva som kan skje i fremtiden. Vi støtter oss derfor også på metoder som legger til rette for resonnering. Hensynet til anvendt nytte gjør dessuten at det er

⁹ Strategisk tvetydighet innebærer en intendert uklarhet utad om hvordan USA vil reagere på kinesisk aggresjon mot Taiwan. Usikkerheten dette skaper har til hensikt både å få Kina til å avstå fra å bruke væpnet makt mot Taiwan og å forhindre at Taiwan erklærer uavhengighet. På den måten forsøker USA å opprettholde status quo i Taiwan-stredet.

nødvendig å dekke et bredt spekter av temaer istedenfor å for å gå i dybden på enkeltspørsmål. Rapporten gir derfor breddeoversikt fremfor dybdekunnskap.

For å dekke bredden av temaer benyttes flere typer metoder i denne rapporten. Vi har tatt utgangspunkt i litteratur om Taiwan-konflikten og PLAs modernisering, i tillegg til scenario- og wargaming-baserte analyser om en stormaktskonflikt i Stillehavet. Samtidig har det vært viktig for oss å tilføre kunnskapen om Taiwan-konflikten egeninnsamlet informasjon. Det gjør vi gjennom vår egen wargaming-aktivitet, en scenariodiskusjon, med norske eksperter og intervjuer i både Singapore og med ekspertise ved FFI. I dette kapittelet gir vi først en beskrivelse av de scenario- og wargaming-baserte kildene vi har brukt. Deretter forklarer vi hvilke metodevalg vi har tatt i forbindelse med scenariodiskusjonen og intervjuene. For utdypende informasjon om vår nasjonale wargaming-aktivitet, se vedlegg A.

3.1 Scenario- og wargaming-baserte studier

Scenarioanalyser og wargaming gir kunnskap om blant annet aktørenes ulike handlingsvalg, som igjen fører til bestemte konfliktforløp og til sist utfall og konsekvenser (Jensen & Montgomery 2023). Innsikt i ulike beslutningssituasjoner og dilemmaer er den viktigste fordel med slike metoder. Et eksempel er dilemmaet mellom operasjonelle fordeler på den ene siden og strategiske ulemper på den andre av et kinesisk forkjøpsangrep mot amerikanske baser som en innledning til invasjonen (se kapittel 5 for en mer utdypende diskusjon av dette dilemmaet).

Scenarioanalyser tar utgangspunkt i konteksten som en konflikt finner sted i, og presiserer viktige antakelser, som for eksempel aktørenes målsettinger og kapabilitetsstatus. På bakgrunn av denne scenariobeskrivelsen analyseres aktørenes muligheter og begrensninger. Wargames kan defineres som «*A scenario-based warfare model in which the outcome and sequence of events affect, and are affected by, the decisions made by the players.*» (The Development, Concepts and Doctrine Centre (DCDC) 2017: 5). Mens det er forfatterens vurderinger som presenteres i scenarioanalyser, er det informantenes, eller spillernes, vurderinger av beslutningssituasjonen som wargaming-baserte analyser bygger på. En fordel med både wargames og scenarioanalyser er at de er kontekstspesifikke. Det kontekstspesifikke gir opphav til konkrete utfordringer som igjen gjør resultatene anvendbare i forsvarsplanlegging. En annen fordel er at de knytter sammen aktørene på den internasjonale arena med deres operasjonelle muligheter og begrensninger og på den måten får frem grensesnittet mellom det strategiske og operasjonelle nivåene.

Dette kildegrunnlag har imidlertid også noen svakheter. Innen scenarioanalyser og wargames undersøkes spørsmålene mer som enkeltstående analyser med liten grad av henvisning til resultatene fra tilsvarende analyser. Denne delen av rapportens kildegrunnlag består dermed av enkeltstående analyser istedenfor en akademisk litteratur som bygger på tidligere funn. Analysene spriker derfor i måten de er designet på og hva slags analysemål de har. Det gjør det utfordrende å sammenlikne resultater og å sette dem sammen til aggregert kunnskap. Noen av

analysene handler om Taiwan-scenariot spesifikt, mens andre handler om en stormaktskonflikt mellom USA og Kina generelt, der Kinas nærområder er en del av operasjonsområdet. Hvor godt fremgangsmåten er beskrevet og hvor robuste funnene er, varierer også fra kilde til kilde. Cancian, Cancian & Heginbotham (2023) har gjennomført en wargaming-aktivitet med 24 gjennomføringer fordelt på 5 ulike varianter av et invasjonssenario med samme sett av deltakere som spilte henholdsvis Kina og USA.¹⁰ Pettyjohn mfl. (2022), derimot, har kun 1 gjennomføring med 10 spillere fordelt på henholdsvis Kina og USA.

Wargaming kan brukes til å frembringe både induktiv og deduktiv kunnskap. Med en induktiv tilnærming kan metoden utforske beslutningssituasjoner det er lite kunnskap om og generere ny innsikt. En slik tilnærming er mindre rigid med tanke på hvilke type spørsmål som skal avklares og mer åpen for ulike måter å besvare problemstillingene på. Pettyjohn, Wasser & Dougherty (2022) er et eksempel på det. *Analytical wargames* innebærer en deduktiv tilnærming der hensikten er å gi avklarende svar på forhåndsdefinerte spørsmål. Cancian mfl. (2023) er et eksempel på denne typen som tester hvordan en kinesisk invasjon kan arte seg under ulike operasjonelle og politiske premisser. I likhet med mange deduktive wargames, er denne analysen konsentrert rundt interaksjonen mellom to motstandere der deltakerne spiller henholdsvis Kina og USA. Noen analyser, slik som Lacey (2019),¹¹ er understøttet med databaserte simuleringer som gjør det mulig å håndtere kompleksitet.

3.2 Norsk scenariodiskusjon

Scenario- og wargaming-baserte analyser av en stormaktskonflikt om Taiwan er dominert av amerikanske publikasjoner. Analysene svarer derfor på kunnskapsbehovet til amerikanske beslutningstakere. Det gjør at de er mindre opptatt av momenter som er viktige i en norsk kontekst, som for eksempel russiske handlingsvalg og norsk skipsfart sine behov og muligheter. Vi arrangerte derfor vårt eget wargame, som bygger på de amerikanske publikasjonene, men som konsentrerer seg mer om norske kunnskapsbehov. På den måten komplementerer vi scenario- og wargaming-analyser om Taiwan istedenfor å duplisere dem. Wargaming, eller spill i norsk terminologi, omfatter et bredt spekter av tilnærminger både når det gjelder design og formål, fra den klassiske *Kriegsspiel*-varianten med motstridende aktører som fatter beslutninger over kartbordsliknende brettspill eller datastøttede simuleringer på den ene siden, til mer åpne workshop-liknede varianter på den andre.¹²

¹⁰ I Cancian mfl. (2023) består spillgruppen av deltakere som har vært med på å utvikle spillet og som har kunnskap om både enkeltdetaljer (som for eksempel våpenvirkninger) og mer helhetlig innsikt i forskjellen mellom varianter av spillet (ikke minst ulike handlemåter). I tillegg har wargamet trukket inn eksterne spillere slik at nye perspektiver kan bli tatt med i beslutningstakingen.

¹¹ Lacey (2019) studerer et verdenskrigsscenario, og ikke Taiwan-spørsmålet spesifikt. Dette wargamet gjennomføres av seks team med fem personer i hver bestående av studenter ved Marine Corps War College. Lagene var delt inn i røde og blå, der flere land ble slått sammen til én aktør. Rødt team inkluderte Russland, Kina og Nord-Korea, mens blått team representerte Taiwan, Indo-Pacific Command og European Command.

¹² FFI inkluderer seminarspill i sine wargaming-aktiviteter (Johansen 2009; Fridheim 2022). Det som avgjør om et seminar kan kalles et wargame, er at det handler om beslutningstaking i rammen av en bestemt konflikt og konsekvensene det kan få (The DCDC, 2017), som nettopp er fokuset i vår seminaraktivitet.

Siden vi utforsker mulighetsrommet, var det hensiktsmessig med en induktiv innretning og scenariobasert diskusjonsseminar gir mulighet for det (Vatne mfl. 2022). I tråd med seminarspilltilnærmingen, ble beslutningssituasjonen håndtert ved at deltakerne kom med ulike argumenter for hvordan aktørene kunne forstå dilemmaene i scenarioet istedenfor at de skulle konkludere med konkrete handlingsvalg.¹³ Aktiviteten ble gjennomført som en plenumsdiskusjon med elleve nasjonale eksperter. Utvelgelse av deltakere utgjør et kritisk punkt under planleggingen der variasjon i kompetanse er nødvendig for å gi nyttige resultater (The DCDC, 2017). En stormaktskonflikt og de nasjonale konsekvensene av den, er et komplekst tema som involverer flere fagdisipliner: internasjonal politikk, militærvitenskap, teknologi, økonomi og handel, for å nevne noen. Å forstå dette temaet bedre forutsetter derfor spesialisert kompetanse innen hvert av fagfeltene. Vi benyttet derfor relevant kompetanse som et utvalgs-kriterium. Et annet kriterium var sammensetning av ulike typer kompetanse som reflekterte ekspertise om både aktører og virkemidler. Følgende kompetanseområder var dekket blant deltakerne: aktørkunnskap om Kina, USA og Russland, og virkemiddelkunnskap om cyberoperasjoner, satellitter og det ytre rom, militærvitenskap, sivil og militær sjøfart, folkerett og konfliktforskning. Hvorvidt et handlingsvalg er mulig å gjøre politisk, kan for eksempel være avhengig av hva som er gjennomførbart rent teknologisk. Med scenariodiskusjonen la vi til rette for at eksperter innen enkeltområder skulle få muligheten til å stille spørsmål til hverandre og oppklare sammenhenger. På den måten gav metoden oss mulighet til å komme frem til tverrfaglig innsikt. Metoden ble i praksis en form for gruppeintervju bestående av ekspertinformanter. Vedlegg A gir en beskrivelse av hvordan seminaret ble gjennomført og hvilke informanter som deltok.

Et scenario kan defineres som «en beskrivelse av situasjoner som er relevante med hensyn til trening og planlegging for fremtidige utfordringer» (Malerud & Fridheim 2013: 9). En forskjell på en scenariodiskusjon og andre type seminarer, er at deltakerne svarer ut ifra konkrete scenariobeskrivelser. Det gir mer spesifikke svar som er gyldige for den konteksten scenarioet beskriver. Vi utarbeidet en scenariobeskrivelse basert på kildegrunnet beskrevet i forrige delkapittel (3.1). For å ivareta hensynet til logisk konsistens i utarbeidelsen av scenario, brukte vi spillteoriens tilnærming til utfallstre som metode. Det gjorde det mulig å identifisere ulike måter en konflikt kan utspille seg på og illustrerte den gjensidige beslutningstakingen mellom Kina og USA. Gjennom denne metoden utarbeidet vi en modell over konflikten.

Et annet skille mellom scenariobaserte diskusjonsseminarer og andre seminarer, er at diskusjonen gjennomføres på en strukturert måte (Vatne mfl. 2022). Vi styrte diskusjonen gjennom forhåndsforberedte spørsmål som var sortert etter scenarioets faser. I utarbeidelsen av spørsmål la vi vekt på å få frem svar som ville gi forståelse for kausale sammenhenger som kan påvirke norsk sikkerhet. I tråd med (Fridheim 2022), kvalitetssikret vi scenario og spørsmål med et internt prøvespill med representanter for FFIs operasjonsanalysemiljø. De diskuterte alternative

¹³ Som Sepinsky (2021) påpeker, er det ikke i hvilken grad en aktivitet etterlikner et brettspill som avgjør dens verdi som et wargame, men i hvilken grad resultatene understøtter planlegging og policyutvikling i å løse problemer.

fremgangsmåter for PLA og hvilke militære utfordringer styrkene måtte håndtere.¹⁴ Seminaret ble gjennomført som en heldagsaktivitet 24. januar 2023 i FFIs lokaler på Kjeller.¹⁵

Diskusjonen ble notert fortløpende av rapportens forfattere underveis og renskrevet og bearbeidet i de påfølgende dagene for at vi skulle kunne gjengi innholdet i diskusjonen på en utfyllende og nøyaktig måte. Siden notatene ikke er basert på transkriberte opptak, er notatene en parafrasering av diskusjonen, og vi bruker derfor ingen direkte sitater herfra. Vi har håndtert disse notatene som gruppeintervjudata der vi fokuserer på det gruppa kommer frem til i fellesskap eller momenter som fremkommer som del av interaksjonen mellom deltakerne istedenfor å fokusere på den enkelte deltaker sine utsagn (Jacobsen 2003: 142). Vi referer derfor til gruppa som helhet og ikke til enkeltindivider. Det innebærer at momentene vi trekker frem i denne rapporten ikke nødvendigvis reflekterer vurderingene til hver og en av deltakerne.

Spørsmålene som stilles under slike seminarer handler om fremtidige muligheter. Selv om ekspertene bruker sin empiriske kunnskap, vil svarene ha et hypotetisk element og slik sett gi en form for resonerende kunnskap. Scenariobeskrivelsen inneholder dessuten antakelser om sentrale premisser, som for eksempel fremtidig kapabilitetsstatus. Det gir også en dimensjon av hypotese i resultatene. En fordel med scenariobaserte diskusjonsseminarer er at de gir en bred dekning av tema, men en ulempe er at metoden gir lite rom for å gå i dybden på enkeltspørsmål. For å få mer dybdeinformasjon valgte vi derfor å gjennomføre intervjuer med eksperter i etterkant av seminaret. Diskusjonsseminaret og intervjuene er gjennomført i tråd med FFIs retningslinjer for personvern og norsk forskningsetikk, der hensynet til informert samtykke har vært et sentralt punkt.

3.3 Intervjuer

Den scenariobaserte diskusjonen ble supplert med intervjuer med eksperter på de ulike aktørene og temaene vi belyser i rapporten. I juli–august 2023 gjennomførte vi syv intervjuer med forskere ved East Asia Institute og Rajaratnam School of International Studies i Singapore. Singapore er en viktig «lyttepost» i Asia, og de nevnte institusjonene er blant de ledende regionale sikkerhetspolitiske forskningsmiljøene. Vi prioriterte å gjennomføre intervjuer med disse miljøene da vi ønsket å få perspektiver fra regionen på en eventuell stormaktskonflikt i Asia-Stillehavsregionen. Flere av de vi intervjuet var dessuten fra Kina, og ga oss mer pro-kinesiske perspektiver. Disse perspektivene er nyttige for å balansere den internasjonale faglitteraturen om konflikten mellom Kina og Taiwan, som i stor grad domineres av amerikanske perspektiver. Ut fra forskningsinteressene til de vi intervjuet, sentrerte samtalene i stor grad rundt Kinas militære kapabilitetsutvikling og intensjonene vedrørende Taiwan til det kinesiske lederskapet under Xi Jinping. I tillegg brukte vi intervjuene til å drøfte hvordan en eventuell stormaktskonflikt i Asia-Stillehavet vil kunne påvirke maritime transportårer og global forsyningsikkerhet. Det har gitt Singapore en viktig rolle som knutepunkt for regional skipstrafikk, noe som opptar flere akademiske miljøer her. Meninger og vurderinger knyttet til slike spørsmål

¹⁴ Gjennomført 2. desember 2022. Se vedlegg A for flere detaljer.

¹⁵ Scenariodiskusjonen ble gjennomført i FFIs lokaler på Kjeller 24. januar 2023.

kan imidlertid være mer sensitive i denne regionen, og våre samtalepartnere ønsket derfor å bidra under forutsetning av anonymitet.

Ved siden av intervjuene i Singapore, gjennomførte vi noen intervjuer med nasjonale fageksperter ved FFI. Disse intervjuene gjennomførte vi for å oppklare og gå i dybden på enkelte av temaene vi drøftet under plenumsdiskusjonene. Vi refererer til kildegrunnlaget som kommer fra vårt scenariobaserte diskusjonsseminar som «scenariodiskusjon» eller «våre norske informanter». Tilsvarende referer vi til intervjuene gjennomført i Singapore i august 2023 som «våre samtalepartnere i Singapore» eller «våre regionale samtalepartnere». De oppklarende intervjuene med norske eksperter er referert til fortløpende i fotnoter.

3.4 Metodiske forbehold

Avslutningsvis i dette metodekapittelet må det understrekes at denne rapporten presenterer en typisk «hva-hvis»-studie. Hensikten med en slik studie er å gi innsikt i mulige utfall, identifisere risikoer og muligheter, og hjelpe beslutningstakere med å ta informerte valg eller forberede beslutningstakere på noe som vil kunne oppstå i fremtiden, som er målet med vår studie.

Mens «hva-hvis»-studier er nyttige for å utforske potensielle scenarioer og konsekvensene av ulike beslutninger, er de også heftet med metodiske svakheter det er viktig å være bevisst. For det første knytter det seg stor usikkerhet til konklusjonene. Virkelige situasjoner er ofte komplekse, især scenarioet som denne rapporten tar utgangspunkt i, og det er i realiteten umulig å forutsi alle variabler og deres innbyrdes påvirkning. For det andre er det en fare for at rapporten bygger på et skjevt utvalg. På bakgrunn av våre egne antakelser og preferanser, kan vi ha rettet oppmerksomheten mot spesifikke momenter og således oversett viktige faktorer som kunne ha gitt andre konklusjoner. For det tredje er slike studier sårbare for nøyaktigheten til dataene de bygger på. Under Xi har Kina blitt et stadig mer lukket samfunn, og det er meget utfordrende å fremskaffe og tolke informasjon om tema som politiske intensjoner og militære kapabiliteter (Sverdrup-Thygeson & Stenslie 2022). I tillegg er det en fare for at det er skjevheter i utvalget av deltakere til plenumsdiskusjonene og intervjuobjekter. I løpet av arbeidet med studien har vi vært bevisst disse utfordringene og begrensningene, og underveis søkt å korrigere for de nevnte fallgruvne. Ikke minst har vi valgt å kombinere flere metoder og å velge informanter som til sammen gir bredde i både kompetanse og institusjonell- og geografisk tilknytning. Dette for å kunne fange opp ulike momenter og vurderinger som gir et variert og relevant grunnlag for å besvare problemstillingene.

4 Invasjonsbeslutningen

Kinas offisielle førstevalg er å søke «fredelig gjenforening», men samtidig har Beijing vært tydelig på at militær maktbruk overfor Taiwan er en opsjon. I dette kapitlet diskuterer vi hva som kan påvirke en eventuell beslutning om å iverksette en invasjon av Taiwan.¹⁶ Denne diskusjonen er viktig i kunnskapsgrunnlaget til videre scenarioarbeid i langtidsplanleggingen fordi det handler om hvorvidt scenarioet er plausibelt politisk sett. Det er flere for- og motargumenter i diskusjonen om hvorvidt Kina faktisk vil fatte en slik beslutning. På bakgrunn av våre intervjuer i Singapore har vi avledet tre argumenter. Det ene argumentet handler om avveiningen mellom hva det vil koste politisk, økonomisk og menneskelig sett opp mot ambisjonen om en gjenforening. Noen hevder at den politiske kostnaden for Kina som stat vil bli større enn nytten, mens andre hevder at nytten er større enn kostanden. Et annet argument går ut på at spørsmålet vil avgjøres av innenrikspolitiske forhold der nasjonale målsettinger og oppfatninger i befolkningen er utslagsgivende for utfallet av beslutningen. Et tredje argument vektlegger Xi Jinpings personlige ambisjoner og at disse vil være utslagsgivende.

4.1 Kostnader og nytte for Kina

I kapittel 2 beskrev vi hvorfor Kina har som mål å gjenforene Taiwan med fastlandet – hva som utgjør den politiske nytteverdien sett fra Beijing. Denne nytten må imidlertid veies opp mot risiko og andre kostnader som en invasjon vil medføre. Både litteratur og informanter understreker at en invasjon av Taiwan vil være en svært krevende oppgave der invasjonsstyrken må forvente høye tapstall på både personell og materiell. Med det følger også en politisk risiko for regimet i Beijing.

Å erobre Taiwan militært vil være en omfattende operasjon der geografien legger store hindringer på invasjonsstyrken samtidig som den gir viktige fordeler til forsvareren. Avstanden mellom fastlandet og øya er 160 km på det smaleste (Britannica 2024). Til sammenlikning er Den engelske kanal 160 km på sitt bredeste og kun 30 km på sitt smaleste (Store norske leksikon 2023). I tillegg er Taiwanstredet langgrunt og gjørmete bunnforhold med tidevann og tyfonsesonger, noe som fører til tidsvinduer for når en operasjon kan gjennomføres. Det er få egnede strender for landsetting, som igjen gjør det lettere å prioritere forsterkninger av forsvarsstillingene på taiwansk side. Fjellandskapet er lite fremkommelig, gir skjul til forsvareren og gjør det tilsvarende vanskelig for invasjonsstyrken å holde oversikt og kontrollere territoriet (Easton 2019; Price 2022). En invasjon av Taiwan, selv uten en militær intervensjon fra USA, vil følgelig ha betydelige kostnader for Kina. I Kina er det gjennomført studier om hvor stor skade egne styrker må ta høyde for. Chieh & Yang (2021: 54–55) viser blant annet til en studie

¹⁶ Beslutningen om hvordan Kina skal håndtere Taiwan-spørsmålet er ikke et «enten-eller»-valg mellom invasjon eller ikke-invasjon, men heller et spørsmål om hvorvidt spørsmålet skal løses med militære eller ikke-militære midler. Innenfor opsjonen om militære midler, er det flere ulike fremgangsmåter som kan være aktuelle, som for eksempel blokade eller missilangrep, i tillegg til invasjon. En beslutning om å iverksette en invasjon forutsetter derfor at invasjon vurderes som mer egnet til å oppnå målet om gjenforening enn de andre fremgangsmåtene.

fra PLA Logistics Academic Research Centre som kommer frem til følgende tapstall: bakkestyrker 7 %, maritime styrker 15 %, luftstyrker 10 % og strategiske missilstyrker og den såkalte Rocket Force, 5 %. Totalt antall skadde estimeres til 120 000 PLA- soldater.¹⁷ En annen kinesisk studie estimerer antallet alvorlig skadde til mellom 67 500 og 81 000.¹⁸

Våre samtalepartnere i Singapore trakk frem flere momenter som tilsier at motargumentene vil veie tyngre enn fordelene med en invasjon. Det ene momentet går ut på at PLA ikke er klar for en militær operasjon mot Taiwan ennå og at det vil ta mange år før PLA blir klar. Til tross for tiår med modernisering, hevder de at PLA ikke har tilstrekkelig evne til å løfte styrker over stredet. Et annet argument som våre informanter i Singapore la stor vekt på var hvilken betydning krigen i Ukraina har hatt på kinesisk beslutningstaking. De vurderte at det må ha gjort inntrykk på lederskapet i Beijing å observere den svake prestasjonen til de russiske styrkene, men også at Kina må ha høstet viktige lærdommer, både i form av militære erfaringer og de implikasjoner en krig kan få for samfunnssikkerheten til angriperen. Ukraina-krigen har synliggjort hvor viktig robuste forsyningslinjer og selvforsyning er for å kunne stå imot vestlige sanksjoner. Våre informanter i Singapore trakk spesielt frem at muligheten for å bli utstengt fra SWIFT-systemet er en bekymring i Beijing.

Når det gjelder militære erfaringer, var de opptatt av at krigen har synliggjort svakhetene ved russisk militærdoktrine. Dette er relevant fordi kinesisk doktrine i stor grad er basert på de russiske. Krigen har dessuten vist at vestlige militærteknologi ligger langt foran den russiske, som kinesisk teknologi i stor grad bygger på. Erfaringene fra Ukraina-krigen skal ha gjort det nødvendig å gjennomgå egne kapabiliteter, utbedre svakheter og gjøre grundigere operasjonsplanlegging og dermed forskjøvet muligheten for å kunne invadere Taiwan frem i tid.

Argumentene her peker i retning av at kostnadene ved en invasjon i nær fremtid er høyere enn nytten for Kina som stat. Gjennom våre samtaler har det imidlertid også kommet frem informasjon som tyder på at kostnadsvurderingene er i endring. Det gjelder spesielt spørsmålet om hvorvidt USA vil forsvare Taiwan militært. Det er risikoen for at USA vil intervensjonere militært som gjør at Kina til nå har avstått fra å tvinge igjennom en gjenforening. Ifølge én av våre informanter i Singapore gjennomføres det flere studier i Kina som analyserer hvorvidt USA faktisk vil komme til å intervensjonere militært. Flere av studiene vurderer at USA ikke vil gjøre det fordi «*stakes are too high*». Beslutningstaking forutsetter at det gjøres antakelser om usikkerhetsmomenter, som for eksempel mangelfull informasjon om motstanderes evner og vurderinger. Hvis det kinesiske beslutningsgrunnlaget bygger på en vurdering om at USAs intervensjon har blitt en «tom trussel», vil kostnadene ved en invasjon reduseres fra en høyintensiv krig mellom atommakter på begge sider av Stillehavet til en lokal krig med Taiwan. Terskelen for å invadere blir dermed senket.

¹⁷ PLA Logistics Academic Research Centre (2015) gjengitt i Chieh & Yang (2021: 54).

¹⁸ Wang, Hai & Ding (2018) gjengitt i Chieh & Yang (2021: 55).

4.2 Beslutningen som et resultat av innenrikspolitiske forhold

Siden Xi Jinping tiltrådte som generalsekretær i kommunistpartiet i 2012 og president i 2013 har han uttrykt store ambisjoner for utviklingen av Kina både økonomisk og politisk. Etter tiltredelsen av sin første periode som partisekretær formulerte han målet om «den store gjenreisningen av den kinesiske nasjon»¹⁹ innen 2049, når folkerepublikken markerer sitt hundreårsjubileum (Xi 2012). Økonomisk fremgang utgjør en viktig komponent i denne ambisjonen. I 2020 formulerte han en visjon for Kina i 2035 der landets BNP skulle dobles i perioden 2020–2035. I sin tale til partikongressen i 2022 gjentok Xi ambisjonen om økonomisk fremgang i rammen av «den store gjenreisningen» samtidig som han understreket målet om å gjenforene Taiwan med fastlandet (Xi 2022).

En militær gjenforening av Taiwan kan komme i konflikt med målet om økonomisk modernisering. De som argumenterer for denne motsetningen peker på at kinesisk økonomi stagnerer, befolkningen og arbeidsstokken synker, og utenlandsk kapital rømmer landet. Den økonomiske veksten er raskt avtakende – og det synes som helt urealistisk at Kina skal doble BNP i perioden 2020–2035. Den demografiske utviklingen forsterker de økonomiske problemene. Ifølge Kinas statistikkbyrå, falt befolkningen i 2022 for første gang siden 1962. Denne nedgangen var enda tydeligere i 2023, da befolkningstallet for 2023 falt med 2 millioner i forhold til foregående år (Guzman 2024). Kapitalflukt bidrar også til å forsterke de økonomiske problemene. Investorer forsvinner som følge av Xis politikk og den tiltakende rivaliseringen med USA. Kombinasjonen av alle disse negative utviklingstrekkene blir omtalt som «Peak China», der landet har oppnådd toppen av sin økonomiske utvikling (Brands & Beckley 2022). Økonomisk vekst og sosial sikkerhet for befolkningen er kjernen i samfunnskontrakten mellom befolkningen og Kommunistpartiet. Hvis partiledelsen ikke innfrir den forventingen, kan det rokke ved legitimiteten.

Det er to teorier om hvordan «Peak China» kan påvirke invasjonens beslutningen. Den ene teorien, som blant annet våre samtalepartnere i Singapore argumenterer for, går ut på at de samfunnsmessige utfordringene gjør det krevende nok å realisere det overordnede målet om økonomisk og sosial modernisering. Beslutningstakerne i Beijing må derfor prioritere ressurser til å håndtere samfunnsutfordringene istedenfor militær kapabilitetsbygging og en eventuell invasjon. Brands & Beckley (2022), derimot, argumenterer for at «Peak China»-utfordringene vil få motsatt virkning på en invasjonens beslutning fordi beslutningstakerne ikke lenger forventer bedre muligheter til å lykkes i fremtiden enn i dag.

Et annet moment er hvordan invasjonens beslutningen påvirkes av den kinesiske befolkningens holdning til maktbruk i Taiwan-spørsmålet. En gjennomgående vurdering både blant våre norske informanter og med våre samtalepartnere i Singapore, er at oppslutningen om en invasjon av Taiwan er større i den kinesiske opinionen enn oppslutningen var om invasjonen av Ukraina i den russiske. Selv om det kan være utfordrende å måle opinionsdannelse i en såpass kontrollert stat som Kina, er det likevel meningsmålinger som gir en indikasjon på økende

¹⁹ Se boks 4.1.

opplutning om militær gjenforening. Qi, Zang & Lin (2022) har gjennomført en empirisk undersøkelse av hva kinesere mener om maktbruk mot Taiwan. I spørreundersøkelsen, som ble utført i 2019 i de ti største kinesiske byene, svarte 55 % at de støttet en væpnet gjenforening. Blant urbane kinesere er støtten til maktbruk mot Taiwan positivt korrelert med nivå på utdanning og lønn. De med viktige posisjoner og partiverv er mer positive, og de med mest kontakt med taiwanere er mest positive til en tvungen gjenforening. Funnene er overraskende, da en vanlig antakelse er at det er sterkest nasjonalistiske strømninger blant lavere middelklasse og arbeiderklasse. Med andre ord har Xi elitegruppens støtte for sin tøffe tone ovenfor Taiwan.

I en nyere meningsmåling utført av partiavisen Global Times, svarte hele 70 % at de sterkt støttet å bruke makt for å ta Taiwan, og 30 prosent mente sågar at det er best om dette skjedde innen tre til fem år (Mastro 2021). Meningsmålinger viser samtidig at den store majoriteten kinesere oppgir at de er meget fornøyde med sentralmyndighetene. Bare 3 % uttrykker misnøye med Beijings overordnede politikk, men det er verdt å merke seg at hele 10 % av de spurte i undersøkelsen til Qi et al. var misfornøyde med at myndighetenes Taiwan-politikk ikke var hard nok. Med andre ord er tilnærmingen til Taiwan ett av de spørsmålene der befolkningen uttrykker mest misnøye med Beijing.

Innlegg i sosiale media kan supplere opinionsmålinger med enkeltoppfatninger om Taiwan-spørsmålet i befolkningen. Ifølge våre samtalepartnere i Singapore er det mange nasjonalistiske bloggere på WeChat²⁰ som tar til orde for å bruke makt mot Taiwan, og som kritiserer myndighetenes påståtte myke politikk. Kritikken på WeChat var særlig sterk etter Pelosis besøk til Taiwan. Flere bloggere tok til orde for at det var et svik at PLA ikke skjøt ned flyet, og det var tilfeller av nasjonalistiske kinesere som tok til gatene og slo seg selv i ansiktet fordi de mente Beijing hadde brakt skam over det kinesiske folket. Sosiale media i Kina er underlagt sterk sensur, og slike ytringer er derfor ikke nødvendigvis representative for befolkningen som helhet. Sett i sammenheng med de systematiske meningsmålingene, viser aktivitetene på sosiale media at det er segmenter i Kina som mener at det nasjonale målet om gjenforening helliger det militære virkemiddelet, og at disse segmentene favner både elitene og folkelig engasjementet. Selv om det er mer utfordrende å måle oppfatninger i stater med sterk meningskontroll, indikerer de momentene vi viser til her likevel at mange i Kina er opptatt av Taiwan-spørsmålet og at de gir uttrykk for støtte til en hard politikk overfor øya.

4.3 President Xi Jinpings innflytelse på beslutningen

Det er metodiske problemer med argumentene om at Kina vil fatte en invasjonbeslutning ut ifra hva som vil tjene Kina best som stat. Hovedproblemet er at man står i fare for å se verden gjennom egne briller, snarere enn gjennom Xis. Xi vil se verden på en annen måte, og dermed legge til grunn andre hensyn. Dette er en klassisk årsak til at man feilvurderer andres intensjoner. Flere analytikere mente at det ville være irrasjonelt av Putin å invadere Ukraina, blant annet fordi en krig ville bli en katastrofe som kunne true hans antatte hovedmål om å sitte med makt-

²⁰ WeChat er et sosialt medium som har stor utbredelse i Kina.

en, og konkluderte følgelig med at han ikke ville gå til fullskalainvasjon. Likevel beordret han angrepet. De som trodde Putin ikke ville invadere, hadde ikke forstått hans verdenssyn. For han var det å dominere Ukraina nødvendig for å gjenreise det russiske imperiet, og han hadde åpenbart tiltro til at invasjonen ville lykkes.

Boks 4.1 – Fakta om Xi Jinping

Xi Jinping (f. 1953, Beijing) er Kinas president, leder av det kinesiske kommunistpartiet (KKP) og Kinas øverste politiske leder. Han er også formann for KKP's militærkomité, noe som gir han betydelig innflytelse over Kinas væpnede styrker. Her er noen hovedpunkter:

- Sønn av Xi Zhongxun, en betydelig kinesisk politiker som spilte en viktig rolle i etableringen av den kommunistiske folkerepublikken.
- Gift med Peng Liyuan, en av Kinas mest berømte sangere, og paret har en datter, Xi Mingze.
- Medlem av KKP i 1974, og klatret gradvis mot toppen av partiet via en rekke fremtredende verv i ulike kinesiske provinser.
- Har styrket sin politiske makt gjennom en rekke reformer og initiativer, ikke minst grunnlovsendringen av 2018 som opphevet begrensningen om kun to perioder i presidentembetet. Det åpnet veien for at Xi kunne fortsette som Kinas leder etter 2022.
- Har ført en omfattende antikorruptjonskampanje rettet mot politiske sirkler og næringsliv i Kina.
- Sentral rolle i å fremme politikken under slagordene «den kinesiske drømmen» og «den store gjenreisningen av den kinesiske nasjon», som innebærer økonomisk modernisering, nasjonal enhet og global innflytelse for Kina.

Boks 4.1 oppsummerer viktige momenter ved Xi som person. Xi vurderes i skrivende stund å ha en så dominerende posisjon i det kinesiske politiske systemet, at det vil være opp til ham å treffe beslutninger om krig og fred. I faglitteraturen er det enighet om at det har funnet sted en betydelig maktkonsentrasjon i løpet av det tiåret som Xi har vært partiformann, og han er i langt mindre grad enn sine forgjengere avhengig av å konsultere og bygge konsensus forut for viktige politiske beslutninger. Han har selv utpekt de som har de viktigste posisjonene innenfor militæret, etterretnings- og sikkerhetssektoren og utenriksstjenesten. Disse er i stor grad utvalgt på bakgrunn av deres personlige lojalitet til Xi, og i det autoritære miljøet som råder på toppen av Kinas politiske system er det forbundet med stor risiko å si imot og utfordre Xis beslutninger (Brown 2018; McGregor 2019; Galtung & Stenslie 2022).

Hvordan Xi kan påvirke en invasjonsbeslutning var også et moment under våre samtaler i Singapore. På den ene siden, mente flere av våre samtalepartnere der at Xi er et produkt av Kinas strategiske kultur, som vektlegger strategisk tålmodighet. Han blir også vurdert å være risikoavers. En av informantene underbygget denne vurderingen med at Xi i 2020 avstod fra å sende inn PLA-styrker under protestene mot den nye sikkerhetsloven i Hong Kong. Slik unngikk han en repetisjon av Tiananmen-massakren i 1989, da PLA ble brukt for å knuse pro-demokratibevegelsen. Denne hendelsen har senere vært et åpent sår i Kina. Tilnærmingen blir imidlertid lett kulturel relativistisk og forstår Kina som et unikt museumscase der beslutningsapparatet er fanget av sin egen fortid. Selv om det finnes en strategisk kultur, kan man ikke utelukke at Xi vil avgjøre beslutninger om krig og fred som vil være et brudd med denne kulturen.

Det er flere Kina-observatører som mener Xis oppvekst og familiehistorie preger hans tilnærming til Taiwan-spørsmålet. Xi er sønn av en av Folkerepublikkens grunnleggere som kjempet mot nasjonalistene, men faren og hans kumpaner klarte aldri å beseire de som tok tilflukt på Taiwan. Således vurderer de at Xi bærer på et uoppgjort familieanliggende. I sine uttalelser som Kinas leder, har han knyttet Taiwan-spørsmålet til sine viktigste politiske slagord. Xi har uttalt at gjenforening er en forutsetning for å oppnå «Kina-drømmen» innen 2049 – som er hans signaturslagord. I 2017 sa han at en «fullstendig gjenforening er en uunngåelig forutsetning for å realisere den store gjenreisningen av den kinesiske nasjon» (Bush 2017). I 2019 fulgte han opp ved å understreke at spørsmålet «ikke kan gå uløst fra generasjon til generasjon» (Bush 2019), og i mars 2023 sa han for første gang i klartekst at «essensen» i hans store gjenreisningsprosjekt var «foreningen av moderlandet» (Pomfret & Pottinger 2023). Slike uttalelser gir grunn til å tro at Xi ønsker at gjenforening skal stå igjen som en del av hans politiske ettermæle (Bang 2022; Huang 2017; Davidson & Graham-Harrison 2022; Mastro 2021). For Xi er det ikke et spørsmål om Taiwan skal gjenforenes med fastlandet, men *når* og *hvordan*.

5 Operasjonelle forhold under en invasjon

PLA står overfor to militære hovedproblemer ved en Taiwan-invasjon. Det ene er selve erobringen av øya gjennom landsetting og understøttelse av egne styrker der PLA har rollen som angriper. Det andre er å håndtere trusselen om militær intervensjon fra USA der PLA har rollen som forsvarer. Et tredje militært problem i tillegg til disse to, er ifølge våre norske informanter beskyttelse av forsyningslinjer og spesielt energiforsyningen fra Midtøsten.²¹

Når det gjelder Kinas militære evner, understreker våre samtalepartnere i Singapore at PLA fortsatt har behov for å tette kapabilitetsgap før en eventuell invasjon. Kinas myndigheter identifiserer selv følgende utviklingsbehov i rapporten fra 20. partikongress (gjengitt i *The Military Balance 2023*):

- Forbedre kommando og kontroll (K2) av fellesoperasjoner
- Mer trening av fellesoperativt samvirke i høyintensiv konflikt
- Rekognosering og tidlig varslings
- Fellesoperativ ild
- Understøttelse og integrert logistikk til slagmarken, samt modernisere logistikken
- Militær-sivil fusjon

I dette kapittelet beskriver vi sentrale aspekter knyttet til en invasjon dersom en slik beslutning fattes. Et formål med det er å understøtte fremtidige scenariobeskrivelser med momenter de kan bygge på. Kapittelet fokuserer derfor på aktuelle handlingsvalg og virkemidlene som skal til for å realisere dem. Beskrivelsen gir også et inntrykk av hvilke operasjonelle muligheter og begrensninger Kina har til å kunne gjennomføre en invasjon, som igjen har betydning for hvorvidt scenarioet er plausibelt operasjonelt sett.

5.1 Sentrale hensyn knyttet til valg av fremgangsmåter

Det er flere måter en eventuell kinesisk invasjon av Taiwan kan gjennomføres på, men det er likevel noen likhetstrekk som går igjen i flere kilder. Flere analytikere vurderer at en invasjon vil bygge på planlegging og tenkning knyttet til konseptet «fellesoperativ øylandingskamp-anje»²² (Casey 2022; Easton 2019; Chieh & Yang 2021), som er lik antakelsen i Taiwans forsvarskonsept. Det taiwanske forsvarskonseptet legger til grunn at PLA vil innlede med å etablere en blokad og rette missilangrep mot strategiske og militære mål på Taiwan før Kina landsetter egne styrker (Thompson 2021). I Cancians mfl. (2023: 86) wargaming-baserte analyse bestod PLAs blokad rundt øya av tre lag inkludert en hangarskipsgruppe på øyas østside som et beskyttelsestiltak mot luft- og missilangrep. I tillegg etablerte PLA luftover-

²¹ I likhet med kapittel 4, refererer vi til det kildegrunnlaget som kommer fra vårt scenariobaserte diskusjonsseminar i januar 2023 som «våre norske informanter». Tilsvarende referer vi til intervjuene gjennomført i Singapore i august 2023 som «våre samtalepartnere i Singapore».

²² Uttrykket stammer fra PLA-publikasjoner og blir i amerikansk litteratur oversatt som «Joint Island Landing Campaign», «Joint Island Attack Campaign» eller «Joint Attack Operations».

legenhet over Taiwan og plasserte ubåter vest i Stillehavet. PLAs kraftige reaksjon i august 2022 på Taiwan-besøket til Nancy Pelosi, som da var leder for Representantenes hus, ble betraktet som en illustrasjon på hvordan en blokada av Taiwan vil gjennomføres i praksis. Da president Tsai Ing-wen møtte Pelosi sin etterfølger, Kevin McCarthy, i California i april 2023, reagerte Kina også med øvingsaktiviteter, deriblant ved å seile en hangarskipsgruppe på østsiden av Taiwan²³ i tråd med handlingsvalget beskrevet i Cancian mfl. (2023).

Ved en invasjon er det viktig for PLA å oppnå følgende militære målsettinger (ibid.):

- Få tilstrekkelig antall invasjonsstyrker over stredet og landsatt på Taiwan.
- Sikre tilstrekkelig understøttelse av landsatte styrker.
- Få kontroll over viktige havner og flyplasser.

Havnene og flyplassene er viktige for det å kunne opprettholde den logistiske understøttelsen av PLAs tilstedeværelse på øya. PLAs amfibiekorps og luftbårne soldater vil ha viktige oppgaver innledningsvis (Arostegui 2022; Lee 2022), mens det å opprettholde transportlinjen over stredet under fiendtlig beskytning vil utgjøre en kinesisk sårbarhet generelt (Pettyjohn mfl. 2022). I den wargame-baserte analysen til Cancian mfl. (2023), var tapsomfanget på amfibiestyrken utslagsgivende for hvorvidt den kinesiske spilleren klarte å løse invasjonsoppdraget. Dette fordi tapsomfanget påvirket hvorvidt PLA klarte å få kontroll på nødvendige havner og flyplasser. Det gav følgende lærdom: «*If China can secure ports and airfields and keep them operational, they will ultimately win. If they cannot, Chinese forces will eventually crumble*» (Cancian mfl. 2023: 84). I tillegg til amfibiestyrken, vil det også være viktig å få luftbårne styrker over stredet (Bernstein 2020).

I tråd med forsvarskonseptet vil Taiwan møte invasjonen i tre faser (Lee & Lee 2020; Thompson 2021):

- Fase 1 – Beskytte og opprettholde egne evner under den innledende fasen med kinesiske missilangrep mot strategiske og militære mål på Taiwan (*Force preservation*).
- Fase 2 – Sjøslag i kystsonen ut til 100 km fra land. Her utgjør sjøminer, antiskipsmissiler og overflatefartøyer viktige militære komponenter (*Decisive Battle in the Littoral*).
- Fase 3 – Land- og luftstridskrefter som forsøker å utmatte landsettingen av den kinesiske invasjonsstyrken på strendene og ut til 40 km fra land (*Destruction of the Enemy at the Landing Beach*).

Hensikten til den taiwanske strategien er å gjøre det vanskelig for PLA både å identifisere mål og å vurdere skadeomfanget i etterkant, som igjen skal gjøre det vanskeligere å vurdere trusselen fra Taiwans antiskipsmissiler mot amfibiestyrken (Thompson 2021: 6). Siden PLA har en overveldende styrkefordel, operasjonaliserer konseptet hvordan taiwanske styrker skal utnytte

²³ Se U.S. - China Economic and Security Review Commission (2023) for en nærmere beskrivelse av de militære aktivitetene knyttet til disse hendelsene.

sine muligheter til asymmetrisk krigføring (Lee & Lee 2020; Ministry of National Defense 2021).

Figur 5.1 Kartskisse over operasjonsområdet. Skissen gir et overordnet og grovinntrykk av de viktigste luft- og sjøstyrkene for henholdsvis Kina og USA. I tillegg har USA og Filipinene inngått avtale som gir amerikanske styrker flere basetilganger på Filipinene. Illustrasjon: FFI 2024.

En nært forestående invasjonstrussel fra Kina mot Taiwan vil stille Washington overfor flere vanskelige avveininger. Det første og tyngste spørsmålet er hvordan USA skal reagere dersom Kina iverksetter en invasjon. Våre norske informanter vurderte at USA i realiteten kun har to alternativer i denne situasjonen: Enten umiddelbart å gripe inn med full militær støtte eller å gi opp Taiwan. De understreket at i motsetning til Ukraina-krigen, der Nato-land forsynte Ukraina med materiell etter krigsutbruddet, er det vanskelig å få til en tilsvarende middelvei mellom intervensjon og ikke-intervensjon. Følgelig er den amerikanske beslutningen et «enten-eller»-valg. Dersom USA skal gå inn med full militær støtte, må beslutningen ifølge våre norske informanter, tas raskt. Klarer amerikanske styrker å ødelegge amfibiestyrken før den får etablert seg på land, vil de oppnå et avgjørende militært mål. Nettopp for å hindre at USA skal rekke å ødelegge amfibiestyrken, vektlegger kinesisk tenkning tempo som en viktig faktor for gjennomføringen av amfibieoperasjonen (Easton 2019: 173).

Basene i Japan og på den amerikanske stillehavssøya Guam gir en USA-ledet operasjon både muligheter og sårbarheter. I utgangspunktet vil det være den beste situasjonen Kina kan håpe på dersom USA ikke intervensjoner, og Taiwan-spørsmålet avgjøres mellom Kina og Taiwan alene.

Dersom Beijing imidlertid er sikre på at USA vil intervensere, vil PLA få operasjonelle fordeler ved å gjennomføre et forkjøpsangrep mot disse basene (Pettyjohn mfl. 2022; Heath, Gunness & Finazzo 2022; Bernstein 2020). Våre norske informanter vurderte imidlertid dette som mindre sannsynlig, fordi et forkjøpsangrep vil dra USA, og trolig også Japan, inn i konflikten på Taiwans side.

En problemstilling som våre norske informanter poengterte, var hvilket grunnlag USA vil forankre et forsvar av Taiwan på. Dette er spesielt for tilfellet med Taiwan, siden det ikke er en stat i folkerettslig forstand. I tillegg understreket våre norske informanter at det har en betydning for hvordan USA kan mobilisere støtte blant sine allierte. For eksempel risikerer USA at andre land kan nekte dem å bruke utenlandske baser med begrunnelse om manglende folkerettslig forankring. De vurderte imidlertid at mangel på folkerettslig grunnlag ikke vil være avgjørende for hvorvidt USA velger å forsvare Taiwan. Våre norske informanter diskuterte dessuten betydningen av amerikansk innenrikspolitik for tilnærmingen til Taiwan-konflikten. I USA er det tverrpolitisk konsensus om å være tøff mot Kina, med unntak av de marginale ytterfløyene i begge partier. Taiwan løftes i denne sammenhengen opp som en symbolsak, og de vurderte at Washington kan bli bundet av den tøffe retorikken mot Kina og lovnader om å forsvare Taiwans uavhengighet.

Dersom USA velger å forsvare Taiwan militært, er det et spørsmål om hvorvidt amerikanske styrker vil engasjere mål på fastlands-Kina eller om det vil være politiske begrensninger på dette. I Pettyjohn mfl. (2022) valgte den amerikanske spilleren å engasjere hovedkvarteret som leder invasjonen²⁴ samt varslingsradarer på fastlandet, men unngikk mål som var avgjørende for regimesikkerheten til kommunistpartiet. Våre norske informanter mente at det å engasjere mål på fastlands-Kina vil være helt avgjørende for utviklingen av krigen fordi det vil krysse Beijings røde linjer og gjøre krigen mer omfattende. De antok at USA vil koordinere tett med Taiwan i dette spørsmålet, og legge føringer på taiwanske styrker vedrørende angrep mot fastlandet. I Cancian mfl. (2023) valgte den amerikanske spilleren derimot å angripe invasjonsstyrken på vei over stredet istedenfor å angripe baser på fastlandet selv når det var politisk aksept for det. Trusselen om angrep på fastlandet er uansett noe PLAs egen operasjonsplanlegging må ta høyde for (Chieh & Yang 2021: 58).

Overraskelse er et viktig operasjonsprinsipp som gir angriperen flere fordeler. Et viktig spørsmål er derfor i hvilken grad Kina kan opprettholde et overraskelsesmoment under forberedelsene til en militær operasjon mot Taiwan. Våre norske informanter var entydige i sin oppfatning av at det vil være vanskelig for Kina å skjule en styrkeoppbygging. Mange satellitter monitorerer Taiwan-stredet for å kunne varsle om unormal militær aktivitet.²⁵ Satellittene kan avdekke avvikende logistikkmønstre, som for eksempel akkumulering av materiell på bestemte steder. Det er for mange satellitter til at Kina kan forstyrre alle samtidig.²⁶ Dessuten påpekte

²⁴ Det er østre teaterkommando som har Taiwan i sitt ansvarsområde og som antas å få det operasjonelle ansvaret for invasjonen.

²⁵ I tillegg til satellitter, kan faste varslingsinstallasjoner både på land og i sjøen/havbunnen fange opp forberedende aktiviteter. Kommentar fra kommandørkaptein Anders Tarlebø Løvik, militærfaglig rådgiver ved FFI.

²⁶ Samtale med FFI-forsker Richard Olsen, 26.9.2023.

våre norske informanter at forstyrrelser som blinding og blending nettopp vil gi USA en indikasjon på at noe er i ferd med å skje. Forberedelser vil dessuten med stor sannsynlighet fanges opp gjennom sosiale medier. Selv om Kina har betydelig kontroll over sin digitale infrastruktur, mente våre norske informanter at det likevel vil være informasjon som tilflyter omverdenen gjennom sosiale medier.

Derimot understreket våre norske informanter at det er vanskelig å oppdage missilangrep, og når angrepet først iverksettes, kan PLA bruke jamming mot amerikanske sensorer. Bakkebaserte langtrekkende missiler er vanskelige å oppdage fordi de allerede er i utgangsposisjon og ikke er avhengig av forberedelsestiltak som kan detekteres med satellitter.²⁷

Selv om det er vanskelig for Kina å skjule invasjonforberedelsene, påpekte våre norske informanter at PLA kan forsøke å villed og å spille på usikkerhet, for eksempel ved å avholde store militærøvelser som på et tidspunkt går over i et reelt angrep slik Russland gjorde i forkant av Ukraina-invasjonen. Erfaringene fra de russiske forberedelsene viser, ifølge dem, nettopp at det kan være vanskelig for beslutningstakere å erkjenne at observasjonene er et forvarsel om en forestående invasjon.

5.2 Fellesoperasjoner og K2

En invasjon av Taiwan vil stille høye krav til samvirke mellom de ulike styrkebidragene i alle domener. Fellesoperativ evne innebærer koordinering, synkronisering og dekonflikting av styrkeelementene i tid og rom. Både wargames og annen litteratur peker derfor på kommando og kontroll (K2) og fellesoperativ evne som viktige forutsetninger for en invasjon. I tillegg til materiell er doktriner, organisasjon, trening, lederskap, personell, fasiliteter og interoperabilitet viktige komponenter for å bygge opp militære evner (Stensrud, Rutledal, Danjord, Hellesnes & Bjørnsgaard 2007).²⁸ Ved å analysere PLAs modernisering med utgangspunkt i disse komponentene kan vi identifisere både svakheter og styrker. Det er dessuten en tydelig erfaring fra Ukraina-krigen at de ikke-materielle komponentene har en viktig innvirkning på den militære evnen.

I 2015 ble det iverksatt en omfattende reform av PLA for nettopp å forbedre fellesoperativ evne. Organisatoriske strukturer var en viktig del av denne reformen. Det ble utviklet et fellesoperativt K2-system med opprettelsen av teaterkommandoer som har ressurser på tvers av forsvarsgrenene. Disse ble forsterket med flere sjø- og luftoffiserer (Saunders & Wuthnow 2022). PLA har også gjort fremskritt innen det å gjøre informasjons- og kommunikasjonssystemer mer interoperable på tvers av de ulike avdelingene og beslutningsnivåene. Tidligere hadde militærregionene grensespesifikke informasjonssystemer (Yamaguchi 2021). Det er også gjort forbedringer i kommandolinjene for å unngå overlappende ansvarsområder opp mot sivile myndigheter (ibid.). Når det gjelder lederutvikling og trening er dette spesifikt designet til en Taiwan-

²⁷ Ibid.

²⁸ Disse komponentene settes sammen til forkortelsen DOTMLPFI, som er et faguttrykk for hva som skal til for å bygge opp en bestemt militær evne.

operasjon. Det er opprettet en egen treningsenhet på sentralt nivå under den øverste militærledelsen, Central Military Commission, Joint Staff Department (Saunders & Wuthnow 2022). Pensumet i militær utdanning dreier seg nå mer om fellesoperasjoner enn tidligere. Fellesoperativ doktrineutvikling har også vært en del av reformarbeidet. En viktig milepæl kom i 2020 med «Retningslinjer for PLAs fellesoperasjoner», som er den første revisjonen av fellesoperativ doktrine på 20 år (Finkelstein 2021).

Selv om reformene har forbedret PLA gjennom mer hensiktsmessige organisasjonsstrukturer, påvirkes fellesoperativ evne også av i hvilken grad ledelseskulturen støtter opp om den fellesoperative idéen. Våre norske informanter vurderte at PLA kan lede fellesoperasjoner «etter klokken», det vil si gjennom toppstyrt dirigering og forhåndssynkronisering, men at det er mangel på initiativ på lavere nivå. Riktignok vurderte de at det tilsynelatende er mulig å komme med kritiske tilbakemeldinger i PLA i større grad enn i de russiske styrkene. Våre samtalepartnere i Singapore understreket også den rigide toppstyringen av PLA, samt et annet særtrekk i form av den doble kommandostrukturen med henholdsvis én militær kommandør og én politisk offiser. Formålet er å sikre at PLA følger ordre fra partiet. Den politiske offiseren er utdannet fra en partiskole, og mangler militær trening. Selv om de har ulike ansvarsområder prinsipielt sett, stilte våre samtalepartnere i Singapore spørsmål ved hvordan denne todelte ledelsesmodellen vil fungere i praksis og om det kan påvirke beslutningstaking og effektivitet på en negativ måte.²⁹

Å bygge opp evnen til å operere fellesoperativt er tidkrevende, ikke minst fordi opplæring og doktrineutvikling utgjør viktige komponenter. Dessuten er det tidkrevende å endre ledelseskultur. Siden svakheter ved fellesoperativ evne utgjør ett av de mest kritiske gapene som kan påvirke et invasjonforsøk, vil det være behov for oppdatert kunnskap om PLAs utvikling på dette området i tiden fremover.

5.3 Invasjonsstyrken og understøttelsen

Landsetting av amfibiestyrken og understøttelse av PLAs styrker på Taiwan, er avgjørende for at en invasjon skal lykkes. En stor amfibielandingsoperasjon kan deles inn i to faser: sjøtransittfasen og den innledende landingsfasen. Under sjøtransittfasen er beskyttelse av amfibiestyrken en viktig oppgave, men idet operasjonen går over i landingsfasen blir det å etablere styrkene på stranden og å overkomme taiwanske beskyttelsestiltak der hovedoppgaven (Vego 2008: VII-24). Deretter kan mottak av påfølgende styrker fortsette. Å etablere et brohode er en krevende oppgave fordi det er nødvendig å kunne samle nok styrker til å motstå angrep fra forsvaren, og styrkene må beskyttes med både perimeter- og luftsikring.³⁰

Invasjonsstyrken vil ha et stort behov for transportmidler, noe som utgjør en kritisk begrensning (Easton 2019: 156). I tillegg til forflytningen av personell, materiell og forsyninger over stredet,

²⁹ Både todelte lederskap og rigid toppstyring er særtrekk ved PLA som flere Kina-observatører vurderer kan påvirke effektiviteten (Saunders 2021; Hundman & Blanchette 2023).

³⁰ Samtale med kommandørkaptein Anders Tarlebø Løvik, militærfaglig rådgiver ved FFI, 1.12.2023.

er det også behov for troppeforflytninger internt i Kina og evakuering av syke og sårede (Chieh & Yang, 2021). Riktignok er amfibiestyrkene lokalisert langs kysten ikke langt fra utskippingshavnene (det vi i figur 5.1 betegner som oppmarsjomsråde), som er en fordel med tanke på transportbehov, sårbarhet og reaksjonstid (Arostegui 2022), men dette endrer ikke det totale behovet. En dokumentanalyse basert på publikasjoner fra PLA-tilknyttede forfattere i tidsrommet 2017–2019 (Chieh & Yang 2021: 55) om PLAs evne til å gjennomføre forflytningen over stredeet, fant at til tross for flere gjennomførte tiltak, gjenstår det fortsatt store gap i forflytningsevnen. PLA disponerer for få transportfly som er store nok til å frakte antallet luftbårne styrker og som er egnet for lasting og utlasting av styrkene. Til tross for at PLA Navy (PLAN) har gått forbi US Navy i antall skip, er det likevel for få sjøfarkoster til selve invasjonen, og spesielt «roll on/roll off»-farkoster som kan ta tung last og er en viktig ressurs. Dessuten er det behov for å utbedre sivil transportinfrastruktur til forflytning via veier, jernbane, flyplasser og havner, både når det gjelder antallet soldater og at den kan tåle dimensjonene på det militære materiellet. I tillegg har logistikken behov for å bli bedre integrert i form av IKT-løsninger og fellesoperative øvelser (ibid.).

Gap i evnen til å forflytte og å understøtte invasjonsstyrken forsøkes løst ved sivil-militært samarbeid, der sivile transportmidler skal bidra til å tette PLAs gap (Easton 2019: 168). Denne tilnærmingen har imidlertid sine utfordringer, idet militært og sivilt materiell i utgangspunktet er designet for ulike behov og ergo etter ulike standarder. Sivilt materiell er derfor ofte mindre anvendelig til å løse militære oppgaver (ibid.). Dette gjelder også kommunikasjonsmidlene, som vil legge begrensninger på informasjonsutveksling mellom sivile og militære operatører (Chieh & Yang 2021). Militært materiell er utformet for å brukes i stridsmiljø og har innebygde egenbeskyttelsestiltak, mens sivilt materiell i utgangspunktet ikke har det. Det gjør sivile fly og båter mer sårbare.

I tillegg til den overordnede organisasjonsutviklingen av PLA, ble det i 2017 igangsatt en reform av det taktiske nivået. For amfibiestyrkene har reformen medført viktige endringer. Det er tildelt én amfibiestyrke til PLA Army (PLAA), som er dedikert til kjerneoppgaver i nærområdet, inkludert Taiwan og én PLA Navy Marine Corps (PLANMC) for oversjøiske interesser. Hver av disse har nå seks brigader med et *combined arms*-oppsett av ressurser.³¹ Reformen har dessuten gitt en flatere kommandostruktur som legger mer til rette for initiativ og fleksibilitet, og den har forsterket styrkene med beskyttelsesutstyr som elektromagnetisk krigføring (EK), luftvern og liaisonordning som tilrettelegger for luftstøtte (Arostegui 2022). Til tross for dette, er amfibiestyrken sårbar for amerikansk og taiwansk antioverflatekrigføring på vei over stredeet.

I etterkant av reformen har det også vært gjennomført en del øvingsaktiviteter, men det har likevel vært få store øvelser med så mange styrkebidrag som en landgang vil kreve. Det viktigste gapet for amfibieoperasjonen er imidlertid for få transportfartøy (ibid.). Når det gjelder

³¹ *Combined Arms* innebærer å integrere ulike troppearter (typer hærstyrker) i en stridsgruppe slik at den kan operere selvstendig og fleksibelt, i motsetning til en organisasjonsstruktur der støttefunksjoner og andre kampelementer er oppstykket i ulike regimenter. Det medfører at det taktiske nivået kan utnytte synergiene mellom troppearterne uten å måtte involvere et høyere beslutningsnivå og således bli mer effektive. Samtale med kommandørkaptein Anders Tarlebø Løvik, militærfaglig rådgiver ved FFI, 1.12.2023.

kunnskapsbehov knyttet til invasjonstyrken, er det interessant å følge med på transportanskaffelser til PLA og utbedring av sivil transportinfrastruktur som kan anvendes i forflyttingsøyemed. Dette er spesielt viktig i lys av Kinas nasjonale skipsverftsindustri. I tillegg er det interessant å se om PLA gjennomfører store øvelser der amfibiestyrkene og støtteapparatet øves spesifikt.

5.4 A2/AD-kapabiliteter

Hensikten med å bygge opp Kinas antiaksess/områdenektelse (A2/AD-kapabiliteter) er å gjøre det vanskelig og kostbart for USA å intervenere militært i Kinas nærområder (Saunders & Wuthnow 2022) og på den måten håndtere det andre militære problemet ved en invasjon. Det var nettopp forskning på PLAs modernisering som var opphavet til A2/AD-begrepet (Musland 2021). Viktige kinesiske A2/AD-kapabiliteter mot amerikanske styrker i en Taiwan-konflikt er ubåter, som blant annet kan angripe styrker under forflytning inn til operasjonsområdet, et betydelig missilarsenal mot sjø-, luft- og bakkemål samt anti-ISR-virkemidler i form av elektromagnetisk-, cyber- og anti-satellittkrigføring (Heginbotham mfl. 2015: 4; Saunders & Wuthnow 2022: 9ff). De kinesiske ubåtene har imidlertid en ulempe idet de ikke er like stillegående som de amerikanske.³²

Flere scenario- og wargaming-analyser vurderer det relative styrkeforholdet mellom USA og Kina og deres muligheter til å motstå og å påføre hverandre tap i dette operasjonsområdet. En RAND-publikasjon fra 2015 sammenlikner relativt styrkeforhold i henholdsvis 1996 og 2017 basert på simuleringer av en rekke forsvarstiltak fra PLAs side. Allerede da var deres hovedkonklusjon at:

«Since 1996, the PLA has made tremendous strides, and, despite improvements to the U.S. military, the net change in capabilities is moving in favor of China. (...) The advantages conferred by proximity severely complicate U.S. military tasks while providing major advantages to the PLA» (Heginbotham mfl. 2015: xxx).

Selv om USA på sin side fortsatt vurderes å ha et militært overtak overfor Kina og kan angripe invasjonstyrken med ubåter, fly og overflatefartøy, har PLAs forbedrede evne til antiubåtkrigføring redusert USAs mulighet til å senke invasjonstyrken med ubåter (Heginbotham mfl. 2015: 201).³³ RANDs wargames har testet amerikanske ubåters muligheter for å stoppe amfibiestyrken og finner at:

³² Samtale med FFI-forsker Halvor Kippe 22.9.2022.

³³ Heginbotham mfl. (2015) er en omfattende operasjonsanalyse av det relative militære evnenivået mellom USA og Kina i to konkrete scenarier der en invasjon av Taiwan er det ene og en okkupasjon av Spratly-øyene er det andre. Analysen sammenlikner evnenivået i 2017 med nivået i 1996, og kan på bakgrunn av det vurdere hvordan styrkeforholdet har endret seg over tid. Den overordnede konklusjonen om endring i Kinas favør bygger på en rekke delanalyser om relative evner som settes sammen til «score cards» for henholdsvis Kinas og USAs militære styrker og svakheter i forhold til motstanderens kapabiliteter. Analysens omfang og grundighet gjør at den fortsatt er en viktig kilde som fortsatt refereres.

«(...) the numbers of submarines near enough to the battle zones at the time of the Chinese strike, would analysts say, be around 20 or 25, each armed with about 12 torpedoes and 10 or so Harpoon missiles, not nearly enough to overcome China's flood-the-zone strategy» (Bernstein 2020: 2).

Oppbyggingen av A2/AD-kapabiliteter gjør det nå dessuten mulig for Kina å etablere luft- og sjøoverlegenhet i et avgrenset område innenfor et kortere tidsrom, som igjen kan gjøre Kina i stand til å oppnå enkelte militære målsettinger. Dette er med på å utfordre amerikansk avskrekking (Heginbotham mfl. 2015).

Det kinesiske luftvernet legger dessuten viktige begrensninger på amerikanske styrker og gjør langtrekkende missiler til en kritisk ressurs:

«Long-range missiles were critical because Chinese air defenses were initially so formidable that no aircraft could get close enough to drop short-range munitions. Even stealth aircraft were at risk. (Cancian mfl. 2023: 89).

Siden langtrekkende missiler mot sjømål er en begrenset amerikansk ressurs, vurderer Cancian mfl. (2023) at et av de viktigste spørsmålene i et Taiwan-scenarior er hvorvidt USAs avstandsleverte luft-til-bakke missiler faktisk er egnet til å engasjere sjømål. Problematikken knyttet til USAs missilbeholdning understrekes også av Pettyjohn, Wasser & Metrick (2023: 5):

« (...) the DOD needs ample stockpiles of weapons so it can launch large enough salvos to saturate China's defenses and increase the chance of some weapons getting through to their targets».

Hvis ikke dette gapet utbedres, risikerer USA at missilbeholdningen ikke vil strekke til etter kun kort tid inn i en konflikt. Det er dessuten ikke kun amerikanske missiler mot kinesiske mål det kan bli knapphet på, men også luftvernmissiler og luft-til-luft-missiler for å beskytte amerikanske styrker. Dette fremkommer i RANDs wargaming-serie av invasjonsscenarioet, og det vil i så fall bety at mange av PLAs missiler kan treffe amerikanske mål som befinner seg innen rekkevidde (Bernstein 2020).

Rekkevidden til kinesiske missiler har også betydning for hvor nært Taiwan USA vil risikere å operere sine hangarskip. I wargamene til Lacey (2019) og Pettyjohn mfl. (2022) valgte de amerikanske beslutningstakerne å holde hangarskipene utenfor rekkevidde. Som Cancian mfl. (2023) påpeker, er dette en avveining mellom det å posisjonere dem for avskrekking, og det å sikre deres overlevelse dersom avskrekkingen feiler.

Kina har hatt en stor satsning på å utvikle både sivile og militære kapabiliteter i det ytre rom (Weeden & Samson 2023). For å oppnå informasjonsoverlegenhet fra starten av, vurderte Heath mfl. (2022: 114) at PLA vil forsøke å sette amerikansk ISR³⁴ ut av funksjon samt vanskeliggjøre K2. Satellittbaserte sensorer og kommunikasjonssatellitter kan være foretrukne mål for dette

³⁴ ISR: *Intelligence, Surveillance and Reconnaissance*.

formålet. Det er flere måter aktører kan påvirke motstanderens satellitter på, som strekker seg fra reversible til irreversible effekter (Defense Intelligence Agency 2022).³⁵ Sokolski (2021) har gjennomført et wargame som utforsket mulighetene og begrensningene i det ytre rom spesifikt knyttet til en stormaktskonflikt om Taiwan, og analysen finner at Kina har både evner og interesser av å engasjere mål her.³⁶ Som vi skriver i delkapittel 5.1, var imidlertid våre norske informanter avventende til kinesiske angrep på rommål i den innledende fasen av en invasjon siden det er flere hensyn som må veies opp mot hverandre.

Selv om det er mulig å skyte i stykker satellitter, vil dette generere romsøppel som igjen vil være en vel så stor ulempe for eget bruk av det ytre rom som for motstanderen. Det er mer sannsynlig at angrep initieres med cyberangrep mot kontrollsentere for satellitter og elektronisk krigføring mot satellittenes datalinker og radarsystemer. Et alternativ kan være å bruke satellitter med fangarmer eller oppsamlingsnett, som i utgangspunktet er tiltenkt rydding av romsøppel. Dette kan være aktuelle virkemidler for Kina å bruke mot amerikanske «*high value*» satellitter. Det er rimelig å anta at Kina vet hvilke satellitter de skal nøytralisere for å gjøre det vanskeligere for amerikanske styrker. Kina vil neppe kunne nøytralisere alt av satellitter, men de kan redusere amerikanske evne i rommet.³⁷

A2 og AD utgjør to ambisjonsnivåer en forsvarer har for å motstå en angriperes forsøk på inntrengning i et område. A2 er det mest ambisiøse nivået og forutsetter:

«...complete incapacitation of opposing forces once they move into the region, or at least makes incapacitation so likely that the risk associated with moving into the region becomes unacceptable» (Musland 2021: 9).

Dersom forsvarssystemene ikke har en like effektiv virkning, men er begrenset til å utgjøre «*considerable risk and inconvenience*» er det områdenektelse (AD). Basert på scenario- og wargaming-baserte analyser er inntrykket at PLA neppe vil klare å nekte amerikanske styrker fullstendig tilgang inn i operasjonsområdet rundt Taiwan. Det er heller et spørsmål om i hvilken grad PLA evner å undertrykke og påføre amerikanerne risiko og tap.³⁸ Cancian mfl. (2023) testet USAs muligheter for å lykkes med å forsvare Taiwan under ulike forutsetninger og fant at USA har mulighet til å lykkes, men at det vil koste så mye at det vil svekke egen evne til militær maktprosjisering. RAND wargaming-serie over invasjonsscenarioet kom til et enda mer nedslående resultat der USA/Taiwan har betydelige utfordringer i å håndtere Kinas A2/AD-evne (Bernstein 2020).

³⁵ Eksempler på *counter-space*-virkemidler er elektromagnetisk krigføring, cyberangrep, laserstråling, orbitale trusler, kinetiske våpensystemer, angrep mot bakkestasjoner og kontrollsentre og i ytterste konsekvens kjernefysisk detonasjon.

³⁶ Scenarioet i wargamet til Sokolski (2021) er en kinesisk blokada av Taiwan og hvordan det ytre rom kan brukes for å understøtte den. Selv om det i utgangspunktet kan være forskjell på hva som vil være rasjonelt å gjøre i et blokadescenario og et invasjonsscenario, vurderer vi at problemstillingene knyttet til å engasjere mål i rommet også er relevante under en invasjon.

³⁷ Samtale med FFI-forsker Richard Olsen, 26.9.2023.

³⁸ I tråd med definisjonen av områdenektelse, som er «...*a military capability to suppress or endanger the presence and operations of opponents within a particular region*» (Musland 2021:9).

Kinas opprustede A2/AD-evne har endret det relative militære styrkeforholdet til USA, og er nå en kritisk operasjonell faktor som legger viktige premisser for amerikanske muligheter og begrensninger i en Taiwan-konflikt. A2/AD-evnen handler om flere momenter, som antall missiler og plattformer, hvilke type mål de kan engasjere, hvilke rekkevidder de har og nærheten til Taiwan-stredet. Dessuten hviler det en «ytre rom skygge» over konflikten. Kapabilitetskappløpet i regionen er i dynamisk utvikling og utgjør dermed et løpende kunnskapsbehov i tiden fremover.

5.5 Kjernefysisk eskalering

En høyintensiv krig mellom to atommakter innebærer at det også er en kjernefysisk skygge over Taiwan-konflikten. Flere wargames diskuterer muligheten for eskalering til kjernefysiske virkemidler. I Lacey (2019) forsøkte de operative spillerne innledningsvis å løse militære problemer med konvensjonelle løsninger. Først når det ikke var mulig å løse problemene konvensjonelt, henvendte de seg til politisk nivå for å be om *release authority* av kjernefysiske midler. Pettyjohn mfl. (2022) observerte også at det var vanskelig å kontrollere eskaleringen:

«(...) escalation was less of a gradual and controlled climb to the top than a quick race to the bottom, where both teams had fallen off their ladders and ended up in unchartered territory» (ibid: 7).

I dette wargamet valgte den kinesiske spillgruppen å gjennomføre en kjernefysisk detonasjon i Stillehavet istedenfor å rette den mot militære eller sivile mål. Ifølge FFI-forsker Halvor Kippe er det imidlertid god grunn til å være skeptisk til antakelser om eskaleringskontroll når konflikten først når et kjernefysisk nivå.³⁹

Det er flere tegn på at Kina er i ferd med å modernisere sin kjernefysiske evne (Logan & Saunders 2023). Den siste tiden er det gjort observasjoner av nye siloer på tre nye anleggssområder tilhørende det kinesiske kjernevåpenprogrammet (Korda & Kristensen 2021), og det er diskusjon om hva disse observasjonene indikerer. En forklaring kan være at Kina ønsker å styrke sin andreslagsevne, som til nylig har blitt vurdert som tilstedeværende, men svak.⁴⁰ I et Taiwan-scenario vurderer Logan og Saunders at en sterkere andreslagsevne vil gi en kjernefysisk *stalemate* idet en mer troverdig gjensidig kjernefysisk gjengjeldelse vil avskrekke eskalering til kjernefysisk nivå og gjøre at krigen utkjempes med konvensjonelle midler (Logan, Saunders & Lin 2023).

³⁹ Samtale 22.9.2023. Ifølge Kippe, har skepsisen mot at det er mulig å kontrollere kjernefysisk eskalering vært gjeldende oppfatning i vestlig tenkning i mange år, men i det siste har enkelte strateger i USA, Russland og Kina utforsket ambisjonen om eskaleringskontroll, og det råder derfor en viss uenighet om dette.

⁴⁰ En kan si at Kinas andreslagsevne har vært sårbar, mest fordi de ikke har hatt tilstrekkelig rekkevidde på SLBM-er (Sea Launched Ballistic Missiles) fra tilstrekkelig stillegående ubåter samt det lave antallet våpen. Man kan derfor argumentere for at andreslagsevnen ikke har vært garantert, samtidig som motstanderen heller ikke har vært sikker på å kunne slå ut hele kjernevåpenarsenalet i et førsteslag. Kina er dermed på vei fra en «førsteutslagsusikkerhet» i retning av garantert gjengjeldelse (samtale med FFI-forsker Halvor Kippe 22.9.2023).

6 En stormaktskrig – hva så for norsk sikkerhet?

De amerikanske scenario- og wargaming-baserte analysene vi referer til i denne rapporten inkluderer hovedsakelig aktører fra Asia-Stillehavsområdet, og det er mindre oppmerksomhet på USA som atlantehavsmakt. Når Europa nevnes, er spørsmålet først og fremst hvordan europeiske land vil stille seg politisk, og europeiske land inkluderes som regel ikke blant de aktørene som deltar militært.⁴¹ Konsekvensene av en stormaktskrig mellom Kina og USA om Taiwan kan likevel bli alvorlige for Norge (Tunsjø 2022).

Vi har valgt en utforskende tilnærming der vi har tatt utgangspunkt i to typer bekymringer. Den ene er knyttet til konflikten betydning for internasjonal handel og forsyningslinjer. At Norge er en skipsfartsnasjon som gir et viktig bidrag til dette, gjør slike konsekvenser ytterligere aktuelle sett opp mot norske interesser. Den andre bekymringen er hvilke indirekte konsekvenser scenarioet kan få for USAs mulighet til å yte militær støtte i nordområdene. Tidsperspektivet på når konsekvensene vil gjøre seg gjeldende, favner både kortsiktig og langsiktig, fra krisehåndteringsbehov som må løses når situasjonen oppstår til endrede oppgaver for Forsvaret i et langtidspanperspektiv.⁴²

Implikasjonene av en stormaktskrig vil treffe det norske samfunnet på mange flere områder enn handel og militær støtte. Siden den overordnede hensikten med rapporten er å vurdere hvorvidt et stormaktskrigscenario om Taiwan er tilstrekkelig relevant til å bli inkludert i FFIs scenarioportefølje, gir dette kapitlet ikke en uttømmende beskrivelse av alle mulige konsekvenser en krig i Asia-Stillehavsområdet kan få for det norske samfunnet. Den tar imidlertid kunnskapsgrunnlaget et steg videre ved å konkretisere hva «alvorlige konsekvenser» kan bety, og som fremtidige studier kan bygge videre på. Andre viktige konsekvenser av en stormaktskrig for Norge som vi ikke går nærmere inn på her, er for eksempel:

- Hvordan det vil påvirke norsk makroøkonomi, og særlig investeringene gjennom Statens pensjonsfond (Holter 2023)
- Konsekvenser for tilgang til satellittdata dersom krigen eskalerer til fysiske ødelegelser i det ytre rom (slik vi beskriver i kapittel 5)
- Konsekvenser kinesiske sanksjoner kan få for norsk økonomi

Kunnskapsbehovet knyttet til forsyningsikkerhet for det norske samfunnet strekker seg dessuten lenger enn det denne analysen dekker. Mindre begrensninger på analysen presenteres og begrunnes fortløpende i diskusjonene.

⁴¹ Cancian mfl. (2023) understreker imidlertid at et kinesisk angrep på den amerikanske Stillehavsoya Guam og dets militære base, kan føre til at USA vil utløse Artikkel 5 i Nato-traktaten. Traktatteksten nevner imidlertid eksplisitt hvilke geografiske områder Nato dekker, og Stillehavet er ikke blant dem. Vi diskuterer denne problematikken nærmere i delkapittel 6.2.

⁴² Det er også mulig at konsekvensene inntreffer som følge av aktørenes forberedelser til et eventuelt krigsutbrudd, som for eksempel endringer i import og eksport (kommentar fra FFI-forsker Kristin Waage, 8.1.2024).

6.1 Handel og forsyninger

Uansett om USA velger å engasjere mål i fastlands-Kina eller ikke, er oppfatningen blant våre norske informanter at krigføringen ikke kommer til å bli begrenset til Taiwan, men vil omfatte et større område med en krigssone som vil strekke seg fra Vietnam i sør til Korea-halvøya i nord. Dette er også det offisielle japanske synet. Japan besitter øyer i sør, geografisk sett nær Taiwan. Og de japanske myndigheter regner det som sikkert at det amerikanske basesystemet på japansk territorium, som amerikanerne vil måtte bruke i tilfelle krig i og rundt Taiwan, garanterer full krig som involverer alle i området (Skjelland mfl. 2024). Denne dominoeffekten støttes også av Cancian mfl. (2023) som viser at den amerikanske og den japanske beslutningen om militær støtte til Taiwan, på grunn av amerikanske baser på japansk jord, gir en gjensidig avhengighet. I den senere tiden er det gjort flere viktige steg i det militære samarbeidet mellom USA og Japan for å øke interoperabiliteten, både i form av operasjonskonsepter og teknologi (Skjelland mfl. 2024). Hvor stort operasjonsområdet blir vil påvirke i hvilken grad krigen vil ramme handel og forsyningslinjer.

En av de mest omtalte konsekvensene for forsyningsikkerheten er risikoen for forstyrrelser eller stopp i tilførselen av avanserte halvledere fra fabrikkene på Taiwan. De produserer «integreerte kretser» av halvleder materiale og forsyner verdensmarkedet med det største antallet av de mest teknologisk avanserte kretsene. Store forstyrrelser eller stans i tilførselen vil være en global utfordring som også vil påvirke Norge. En annen utfordring som er mer spesifikt knyttet til Norge som sjøfartsnasjon, er hvordan konflikten kan påvirke norske og norsktilknyttede skip. Vi konsentrerer oss om disse to aspektene i dette delkapittelet. Begge utfordringene kan knyttes til den umiddelbare krisehåndteringen av situasjonen, men kan likevel påvirke Norge over lengre tid.

6.1.1 Taiwansk halvlederindustri og tilgang på beregningskraft

Integreerte kretser er en nøkkelkomponent i elektronikkbasert utstyr, fra smarttelefoner til missiler og medisinsk behandling, og er derfor i høyeste grad blitt en nødvendighetsvare. De integreerte kretsene finnes i nesten alt av det vi omgir oss med, som leketøy, fremkomstmidler, kommunikasjonsutstyr og husholdningsartikler og gjør at hverdagslivet vårt fungerer. Eksempler på oppgaver de integreerte kretsene utfører er styring av datatrafikk, utførelse av beregninger og signalbehandling.⁴³ Boks 6.1 forklarer ulike begreper som knyttes til denne teknologien.

I litteraturen om den samfunnsmessige betydningen av integreerte kretser, brukes begrepet «beregningskraft» (Miller 2022). Det er denne kraften som gir elektronisk utstyr den store tilgangen på funksjonaliteter vi har i dag. For noen tiår tilbake var denne beregningskraften hovedsakelig forbeholdt spesielle områder, som for eksempel vitenskap, meteorologi og militærteknologi. Den raske utviklingen innen halvlederteknologien gir oss i dag tilgang til billig beregningskraft som brukes innen de fleste samfunnsområder, inkludert dagligdage

⁴³ Samtale med FFI-forsker Jakob Gakkestad 19.12.2023.

funksjonaliteter som husholdningsartikler og sosiale media.⁴⁴ Beregningskraft har dermed blitt en viktig ressurs.

Boks 6.1 – Begreper

Den norske oversettelsen av begrepet «*semiconductors*» er halvledere, og «*chips*»/«*microchips*» brukes også. Halvledere er utgangspunktet for å produsere chips. Selv om halvledere i utgangspunktet er den riktige oversettelsen, favner begrepet vidt, og det er mer presist å bruke uttrykket «integreerte kretser» om de komponentene som vi er mest sårbare for forstyrrelser i fra Taiwan.

Tidligere ble uttrykket «silisiumsmier» brukt om den type fabrikker som TSMC har på øya. TSMC er den eneste som til nå evner å produsere 3 nanometerteknologi. Jo færre nanometer, desto flere kretser er det på en silisiumskive, som igjen gjør enhetskostnaden lavere.⁴⁵

Samfunnets avhengighet av integrerte kretser skyldes både behovet for et stort antall og behovet for de teknologisk avanserte kretsene som trengs i elektronisk utstyr. Det er kun et fåtall bedrifter som produserer halvledere globalt, og Taiwan har en unik posisjon i dette markedet da det forsyner verden med 60 % av alle halvledere og 90 % av de mest avanserte (The Economist 2023). Det som skiller de to største produsentene på Taiwan, Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) og United Microelectronics Corporation (UMC) fra andre silisiumsmier er at de ikke har egne produkter, men produserer for mange forskjellige firma. Det gjør at de spiller en sentral rolle i den globale forsyningskjeden av integrerte kretser.⁴⁶ Forsyningene av integrerte kretser vil være sårbare ved en eventuell krig om Taiwan. USAs avhengighet av forsyninger fra Taiwan har gitt opphavet til uttrykket «*silicon shield*» der avhengigheten gir øya en beskyttelse analogt til «olje for sikkerhet»-modellen mellom USA og Gulfstatene (Wasser, Rasser & Kelley 2022).

⁴⁴ Samtale med FFI-forsker Jakob Gakkestad 19.12.2023.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Kommentar fra FFI-forsker Jakob Gakkestad 26.1.2024.

*Figur 6.1 TSMC sin fabrikk, «silisumsmie», i den taiwanske byen Taichung.
Foto: Shutterstock*

Den senere tiden har flere land tatt grep for å redusere sårbarheten knyttet til importavhengighet for integrerte kretser ved å bygge opp egen produksjon. For eksempel vedtok Tyskland å gi statsstøtte på 9,9 milliarder euro til IT-konsernet Intel for å bygge en ny halvlederfabrikk i Magdeburg (Holderried & Hulverscheidt 2023). I tillegg bygger TSMC nye produksjonsfasiliteter i USA (The Economist 2023). Dette er imidlertid lettere sagt enn gjort fordi produksjonen er basert på avansert høyteknologi. Dessuten er tilvirkningsprosessen komplisert og består av en rekke innsatsfaktorer som produseres i ulike land (Miller 2022; Gakkestad & Wiik under arbeid).

Militære operasjoner er i høyeste grad avhengig av beregningskraft. Ikke minst var oppfinnelsen av integrerte kretser avgjørende for utviklingen av presisjonsvåpen, en av de viktigste endringene innen moderne krigføring (Miller 2022: 6). Andre eksempler på militær nytte som blir realisert gjennom beregningskraft er nettverksbasert forsvar, sensorfusjon, trådløse sensornettverk og simulatorer (Hanssen & Gakkestad 2006). De vestlige sanksjonene mot Russland etter invasjonen av Ukraina omfattet en embargo av integrerte kretser. Siden det er vanskelig å erstatte den importen Russland tidligere kunne tilegne seg, vil det medføre at landet får redusert beregningskraft (Urusov 2023). Det igjen medfører at landet må prioritere hvilke formål den tilgjengelige beregningskraften kan brukes til, og et eksempel på en slik prioritering skal angivelig være at integrerte kretser som opprinnelig ble brukt til husholdningsartikler, som vaskemaskiner og kjøleskap, har blitt gjenfunnet i militært utstyr (Whalen 2022). Forstyrrelser eller stans i til-

førselen av integrerte kretsene kan ramme norsk forsvarsindustri og norsk import av høyteknologiske produkter som skal understøtte grunnleggende nasjonale funksjoner.⁴⁷ Martin, Baldwind, DeLuca, Sanchez, Hvizda, Smith & Whitehead (2023) gjennomførte et wargame spesifikt rettet mot hvordan amerikanske myndigheter kunne dette problemet i forbindelse med en Taiwan-konflikt. De fant at kompleksiteten i forsyningskjedene gjør det vanskelig for myndigheter å håndtere det. Dette understeker behovet for mer kunnskap og planlegging spesifikt knyttet til tilgang på integrerte kretser i et Taiwan-scenario.

En krig om Taiwan kan ramme produksjon og eksport av integrerte kretser, enten ved at forsyningslinjer til og fra Taiwan blir stengt eller ved at selve produksjonen ved fabrikkene blir rammet. Miller oppsummerer konsekvensene av en forsyningsstopp ved en eventuell krig slik:

«These days, when we look five years out we hope to be building 5G networks and metaverses, but if Taiwan were taken offline we might find ourselves struggling to acquire dishwashers» (Miller 2022: 341).

Konsekvensene som det russiske samfunnet erfarer som følge av sanksjonert tilgang på integrerte kretser, viser at denne spissformuleringen er en reell mulighet. Teknologiutviklingen vi forventer kan bli satt på pause, og til og med reversert. I tillegg kan det bli nødvendig for myndighetene å prioritere tilgjengelig beregningskraft til samfunnskritiske funksjoner.⁴⁸ Forsvaret kan også rammes av utilstrekkelig tilgang på beregningskraft, både i egen virksomhet og indirekte gjennom materiell- og våpenleveranser fra høyteknologisk industri. Derfor er det nødvendig å inkludere Forsvarets behov for beregningskraft i den nasjonale ressursprioriteringen.

6.1.2 Mulige norske bidrag til Stillehavsområdet

Ifølge våre norske informanter vil det knapt være noe shipping til eller fra Kina under en stormaktskrig mellom Kina og USA. Kinas viktigste havner vil være midt i krigssonen, som vil strekke seg fra Vietnam til Korea-halvøya, og Taiwan-stredet vil være stengt for sivil skipsfart. Videre mener informantene at vi bør ta høyde for at det vil foregå krigshandlinger i hele området innenfor første øykjede og at Kina vil etablere en eksklusjonssone rundt Taiwan som hindrer tilgang til øyas havner. Figur 6.1 illustrerer omfanget av skipstrafikken i dette området i dag.

⁴⁷ Kommentar FFI-forsker Kristin Waage 8.1.2024.

⁴⁸ Samtale FFI-forsker Jakob Gakkestad 19.12.2023.

Figur 6.2 *Oversiktsbilde tatt 17. januar 2023 over skipstrafikken i området og hvilke seilingsruter den bruker. Bildet viser skip som bruker Automatic Identification System (AIS), der fargene uttrykker ulike typer fartøy. Eksempelvis er grønt kargoskip, rødt bulk carrier og gult er olje- og kjemikalietanker. Illustrasjon og kilde: Den norske krigsforsikring for skip, 2023.*

Erfaringer fra tidligere kriger er imidlertid at skipsfarten forsøker å opprettholde transporten, blant annet ved å finne alternative seilingsruter, selv om det medfører økte kostnader til fraktrater og forsikringer.⁴⁹ En mulighet det internasjonale samfunnet har til å håndtere forsyningsproblemet er ifølge våre norske informanter å prøve å få til dedikerte soner for sivil skipsfart, slik som kornavtalen i Svartehavet under Ukraina-krigen. Likevel er det nødvendig å ta høyde for betydelige forstyrrelser i skipsfarten, som vil påvirke norsk forsyningsikkerhet på lik linje med resten av verden.

I kraft av å være en sjøfartsnasjon med norske og norsktilknyttede skip som seiler i området, kan krig også treffe norske interesser mer direkte. Den norskkontrollerte utenriksflåten, eller «handelsflåten», består av 1800 skip og er den 4. største flåten på verdensbasis (Skiple, Endregard & Stavland 2021). I tillegg medfører forsikringen mot krigsrisiko i regi av Den norske krigsforsikring for skip (DNK) at antallet norsktilknyttede fartøyer per januar 2024 er

⁴⁹ Samtale Fredrik Preiholt, DNK, 9.10.2023.

mellom 3300 og 3500 skip.⁵⁰ Kriteriene for å bli omfattet av ordningen er at fartøyet enten seiler med norsk flagg eller har norsk eierskap, ledelse eller teknisk management (Skiple mfl. 2021).⁵¹ Anslagsvis 10 % av disse fartøyene befinner seg til enhver tid i det antatte operasjonsområdet.⁵²

For næringens del vil det, ifølge våre norske informanter, være ønskelig å holde Norge utenfor konflikten, men uavhengig av om Norge deltar militært eller ikke, vil norske og norsktilknyttede skip være utsatt for følgende trusler, som vi også har sett eksempler på i Svartehavet under Ukraina-krigen:⁵³

- Trakassering og blokkering av fartøyer
- Tilbakeholdelse av både fartøyer og personell
- Krigshandlinger i form av miner og blokader

For krig mellom to medlemmer av FNs Sikkerhetsråd, gjelder forsikringen 60 dager etter utbruddet. I tillegg til forsikringen, er det en samarbeidsmekanisme mellom myndighetene og rederinæringen i form av Norsk transportberedskap for skip (NORTRASHIP).

NORTRASHIP er:

«(...) et samarbeids- og beredkapsorgan, oppnevnt av NFD i desember 2002. Ledelsen skal fremme samarbeid mellom myndighetene og rederinæringen for å utnytte sivile ressurser innenfor skipsfarten på beste måte.» (Forsvarsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet 2018: 73).⁵⁴

I krisesituasjoner har NORTRASHIP-ledelsen operative funksjoner (ibid.). Denne ordningen legger til rette for samarbeid mellom myndighetene og transportressursene som sivil skipsfart utgjør.⁵⁵ Kombinasjonen av et stort antall skip, krigsforsikring og NORTRASHIP gjør norske og norsktilknyttede skip i utgangspunktet til en unik transportressurs i verdenssammenheng (Skiple mfl. 2021). Denne ressursen har også i nyere tid understøttet internasjonal krisehåndtering ved å bistå med transport til evakuering/assistert utreise av personell, frakt av farlige materialer samt bistand til internasjonale organisasjoner (ibid.). I en stormaktskonflikt om Taiwan kan det komme forespørsel om bistand fra norske og norsktilknyttede skip. Internasjonal skipsfart er imidlertid en sammensatt bransje med flere ulike nasjonale tilknytninger til det enkelte skip. For eksempel kan et norskeid skip ha besetning med filippinske, indiske eller sågar kinesiske mannskaper. Hvordan deres nasjonale myndigheter forholder seg til konflikten, kan påvirke både mulighet og ønske om å anvende transportressursen i en slik situasjon. Det er

⁵⁰ Antallet skip med DNK-forsikring varierer noe over tid på grunn av kjøp og salg, telefonsamtale Fredrik Preiholt, DNK, 19.1.2024.

⁵¹ Teknisk management innebærer beslutninger om sted og anvendelse.

⁵² Presentasjon Fredrik Preiholt, DNK, under scenariodiskusjon 24.1.2023.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ NFD: Nærings- og fiskeridepartementet.

⁵⁵ Samtale FFI-forsker Monica Endregard, 8.1.2024.

derfor usikkerhet knyttet til hvilke muligheter norske og andre myndigheter har til å anvende denne transportressursen i et Taiwan-scenario.⁵⁶

Dersom norske eller norsktilknyttede skip likevel skal gi transportbistand, vurderer våre norske informanter at det kan bli behov for militær beskyttelse og eskorte i utrygge farvann. Det gjør at den sivile skipsfarten bør inkluderes i Norges og NATOs operasjonsplanlegging i større grad enn den gjøres i dag.⁵⁷ Transportstøtte fra sivil skipsfart og mulig militær beskyttelse kan gjøre seg gjeldende på ulike tidspunkt avhengig av hvordan konflikten utvikler seg.

På Taiwan er det ifølge UD sine beregninger omtrent 100 norske borgere. Mange av dem er langtidsboende, men det er også noen studenter. I tillegg er det noen norske bedrifter som har virksomhet på øya, men de lokalt ansatte er hovedsakelig taiwanske.⁵⁸ Den norske tilstedeværelsen i operasjonsområdet som helhet inkluderer imidlertid betydelig mer enn skipsfart og nordmenn på Taiwan. Våre norske informanter vurderte at det er mange som kan ha behov for assistanse fra norske myndigheter dersom det bryter ut krig. Ifølge Fridheim, Alme & Siedler (2021) utløses behov for strategisk evakuering i statlig regi i de tilfellene der det sivile transportmarkedet ikke lenger fungerer eller er i stand til å håndtere transportbehovet, og en stormaktskrig om Taiwan er en type situasjon som kan utløse et slikt evakueringsbehov. Strategisk evakuering er en tverrsektoriell oppgave der det kan bli behov for bidrag fra Forsvaret (ibid.), spesielt i den umiddelbare krisehåndteringen knyttet til krigsutbruddet.

Selv om vårt informasjonsgrunnlag hovedsakelig peker på at krigføringen i Asia-Stillehavet vil utføres av USA og andre land i regionen, kan vi likevel ikke helt utelukke forespørsler om norske militære bidrag. Alliansenettverket gir USA et politisk og operasjonelt fortrinn vis-à-vis Kina, og våre norske informanter anser at det er en mulighet for at USA vil ønske å ha med allierte for å spille på denne styrken. Ved å få med mange flagg i en koalisjon, vil USA understreke oppslutningen om sin sak rent symbolsk. Våre norske informanter mener imidlertid at det er lite sannsynlig at det vil bli en Nato-operasjon, men at Nato-land kan velge å bli med i operasjonen på selvstendig grunnlag.

6.2 Sikkerhetssituasjonen i Norges nærrområder

Både våre norske informanter og våre regionale samtalepartnere vurderte at krigføringen først og fremst vil bli utført av land i Asia-Stillehavet, mens europeiske land primært vil bli involvert i form av sanksjoner og diplomati, i tråd med den oppfatningen som reflekteres i wargaming-baserte analyser vi beskriver innledningsvis i dette kapittelet. En stormaktskrig om Taiwan kan likevel påvirke sikkerheten i våre nærrområder gjennom redusert tilstedeværelse og militær støtte fra USA, som igjen kan gi nye muligheter for Russland. Hvordan en eventuell krig vil påvirke Kina, kan dessuten også få betydning i norske nærrområder.

⁵⁶ Telefonsamtale Fredrik Preiholt, DNK, 19.1.2024.

⁵⁷ Presentasjon Fredrik Preiholt fra DNK under scenariodiskusjonen, 24.1.2023.

⁵⁸ Digitalt møte med Den norske ambassaden og Det norske handelskammer i Singapore, 23.1.2024.

Forsvarsplanleggingen gjør antakelser om muligheten for militær støtte fra USA. Taiwan-scenarioet har stor betydning for denne forutsetningen. Som vi beskriver i kapittel 5, medfører den betydelige A2/AD-evnen som Kina har bygget opp at landet kan påføre amerikanske styrker store tap. En intervensjon fra USA vil derfor innebære at landet må kraftsamle militære ressurser på bekostning av andre områder. Ifølge våre norske informanter må vi forvente at USA vil prioritere betydelige ressurser og oppmerksomhet til Asia-Stillehavet, og at de derfor vil ha mindre tilstedeværelse i Europa og i nordområdene. Dette poenget understøttes av flere kilder, deriblant Bronk (2023) og Rathke & Lütkefend (2023). Hvordan Taiwan-scenarioet påvirker amerikanske styrkedisposisjoner før og under en eventuell krig, er derfor et viktig spørsmål å vurdere i forsvarsplanleggingen. Forsvarsanalysen 2024 påpeker at:

«Amerikanske landstyrker kan imidlertid fortsatt spille en viss rolle i Europa fordi Indo-Stillehavsregionen ikke krever store landstyrker. Samtidig trenger amerikanske landstyrker sjø- og luftstøtte til transport og styrkebeskyttelse. Dette vil være knappe ressurser på sikt» (Skjelland mfl. 2024: 22).

Kinesisk A2/AD-evne innebærer også at dersom det bryter ut en stormaktskrig, er det nødvendig å ta høyde for såpass store tap at det vil svekke amerikanske styrkers mulighet for maktprosjeksjon andre steder selv om de «vinner» krigen. Det kan redusere USAs mulighet til å yte militær støtte i nordområdene etter at krigen i Asia-Stillehavsområdet er over. Utover dette, er det nødvendig med mer informasjonsinnsamling og analyse for bedre å kunne forstå konsekvensene av USAs prioriteringer i Asia-Stillehavet på norske nærområder.

I lys av Ukraina-krigen, har Kinas partnerskap med Russland fått mye oppmerksomhet.⁵⁹ Hvilken militær betydning Russland kan spille i en Taiwan-konflikt er noe vagt diskutert i de scenarioanalyser og wargames som vi har studert. Generelt har Kina og Russland et militært-militært samarbeid på flere områder, deriblant felles øvelser og handel av forsvarsmateriell (Sendstad & Hakvåg 2022; Schwartz 2022; Hsiung 2021). Ifølge The Military Balance (2023: 211) har det vært en økning i antall gjennomførte bilaterale militærøvelser og patruljer som har bestått av følgende aktiviteter:

«These have included airlift, maneuvering and live-fire drills, predominantly taking place in and above waters to the west of Japan, with limited instances in the Arabian Sea and Pacific Ocean.»

The Military Balance (2023: 211) understreker imidlertid at

« (...) the depth of this bilateral military cooperation, including its utility in terms of developing combat capability and interoperability, remains unclear.»

Våre norske informanter vurderte i januar 2023 at Russlands betydning i en stormaktskrig om Taiwan vil være avhengig av utviklingen i Ukraina. De antok at Russland generelt vil være militært svekket en tid fremover og vil sannsynligvis prioritere å bygge opp igjen egne militære

⁵⁹ Som for eksempel forklart av Radchenko, Blanchette & Green, Michael (2023).

styrker. I februar 2024 supplerte FFI-forsker Kristian Åtland med å presisere at russisk landmakt har båret broparten av tapene i Ukraina. Den russiske marine og luftforsvar har lidd vesentlig mindre tap. Stillehavflåten har ingen direkte tap, men kan ha avgitt mannskaper til Ukraina. Imidlertid lar dette seg raskere bygge opp igjen enn å erstatte materiellstrukturen. Russland kan ha evne til i alle fall å være en distraksjon i flanken for USA og Japan i et Taiwan-scenario, dersom landet skulle ønske det.⁶⁰ Våre norske informanter pekte spesifikt på at Russland kan støtte Kina med naturressurser for å bidra til å lette konsekvensene av brutte forsyningslinjer og eventuelle vestlige sanksjoner.

En situasjon med redusert amerikansk tilstedeværelse kan gi russiske styrker større handlingsrom i nordområdene. Scenario- og wargaming-analysene til Heath mfl. (2022) og Pettyjohn mfl. (2022) peker på denne problematikken, og at Russland slik sett kan komme til å utgjøre et sikkerhetspolitisk og militært samtidighetsproblem som binder opp europeiske myndigheters oppmerksomhet og militære ressurser.⁶¹ At Nordflåten er relativt lite svekket som følge av Russlands angrepskrig i Ukraina, understreker behovet for å være oppmerksom på denne muligheten. Hvordan det bilaterale forholdet mellom Kina og Russland utvikler seg og hvordan det kan påvirke sikkerheten i norske nærområder utgjør derfor et løpende kunnskapsbehov i tiden fremover.

Utfallet av en Taiwan-krig vil også få store konsekvenser for Kina. Dersom Kina mislykkes med et forsøk på å invadere Taiwan, vil det utgjøre et alvorlig legitimitetsproblem for Kommunistpartiet, og i ytterste konsekvens rokke ved dets regimesikkerhet. Dette vil føre til en usikker politisk situasjon, og landets politiske stabilitet kan ikke lenger bli tatt for gitt. Dersom Kina derimot skulle lykkes med å invadere Taiwan, vil PLA ha brutt gjennom første øykjede og få direkte tilgang til Stillehavet. Den evnen PLA eventuelt klarer å gjenoppbygge, kan da brukes til andre formål. Disse faktorene vil gjøre det lettere for Beijing å realisere globale militære ambisjoner. Begge utfallene om både et svekket og ustabil Kina og et styrket Kina med globalt militært fotavtrykk vil påvirke rammevilkårene norsk sikkerhet og forsvarsplanlegging på lang sikt.

⁶⁰ Kommentar fra FFI-forsker Kristian Åtland 8.2.2024.

⁶¹ De amerikanske kildene varierer i hvor stor grad de inkluderer Russland i sine analyser. Det kan ha sammenheng med antakelsen om at Russland ikke vil utgjøre en betydelig militær bidragsyter i Stillehavsregionen, men Russlands betydning kan være en annen når det kommer til europeiske implikasjoner av Taiwan-konflikten.

7 Avslutning

Rapporten søker å svare ut to problemstillinger:

- Er en stormaktskrig om Taiwan plausibelt?
- Dersom det er plausibelt, er den relevant for norsk forsvarsplanlegging?

For å svare på om en krig mellom Kina og USA om Taiwan er plausibelt, har vi vurdert tre forhold: kost/nytte for Kina som stat, innenrikspolitiske forhold i Kina og Xi Jinpings ambisjoner. En kinesisk beslutning om å gå til invasjon av Taiwan vil innebære betydelige kostnader, men gir samtidig en mulighet til å realisere målet om å ta kontroll over Taiwan. Det er spesielt i innenrikspolitiske forhold og Xis ambisjoner at vi finner holdepunkter for at invasjonen kan bli en realitet. Xi har personlig forpliktet seg i Taiwan-spørsmålet. Hans sterke innflytelse på beslutningstakingen gjør en invasjon til en reell mulighet. Den tilsynelatende støtten Xi har i befolkningen til å føre en hard politikk overfor Taiwan er et annet holdepunkt. Endelig vil de store samfunnsutfordringene innen økonomi og demografi ikke nødvendigvis stå i veien for en invasjon, men tvert om kunne bli et insentiv. Forestillingen om «Peak China» kan gjøre at lederskapet i Beijing vurderer at mulighetene for å lykkes med et invasjonsforsøk blir mindre i fremtiden enn de er nå, samtidig som invasjon fremstår som en mulig erstatning for økonomisk vekst som kommunistpartiets legitimitetskilde. Militært har den langsiktige opprustningen og moderniseringen av PLA satt Kina bedre i stand til å realisere den politiske ambisjonen om en gjenforening. Selv om PLA fortsatt har kritiske gap, foregår det en løpende kapabilitetsutvikling. Basert på diskusjonen om disse forholdene konkluderer vi med at Taiwan-scenarioet er plausibelt.

PLA står overfor to militære hovedproblemer ved en Taiwan-invasjon. Det ene er selve erobringen av Taiwan gjennom landsetting og understøttelse av egne styrker der PLA har rollen som angriper; og det andre er å håndtere trusselen om militær intervensjon fra USA der PLA har rollen som forsvarer. I tillegg må Kina beskytte egne forsyningslinjer, og spesielt energiforsyningen fra Midtøsten.

I et globalt perspektiv vil norsk tilstedeværelse og operasjoner i nordområdene utgjøre hovedtyngden av Norges bidrag til alliert sikkerhet og krisehåndtering under en Taiwan-krig. Samtidig kan vi ikke utelukke at det kan komme forespørsler om militær støtte til operasjonen i Asia-Stillehavsregionen.

Opprustning og modernisering av kinesisk militærmakt innebærer at en amerikansk intervensjon vil kreve betydelige ressursprioriteringer. Disse prioriteringene kan igjen svekke muligheten for amerikansk støtte i nordområdene. Redusert amerikansk støtte i nordområdene vil kreve mer av Forsvaret enn i dag.

En stormaktskrig i Asia-Stillehavsregionen vil uansett utfall påvirke rammebetingelsene til norsk sikkerhet og Forsvaret på lang sikt. Dersom USA «vinner», bør vi likevel ta høyde for at

landets evne til global maktprojeksjon, og dermed militær støtte i nordområdene, vil være svekket. I tillegg må vi ta høyde for at den politiske situasjonen i Kina blir ustabil.

Dersom Kina lykkes med invasjonen, vil landet ha brutt gjennom første øykjede og dermed svekke USAs posisjon som stillehavsmakt. På lang sikt kan et gjenoppbygget PLA brukes til nye oppgaver som understøtter ambisjonen om å bli en global militærmakt.

Utover dette vil en konflikt mellom Kina og USA kunne føre til:

- Forstyrrelser eller stans i forsyningen av integrerte kretser som gjør beregningskraft til en knapp ressurs det kan bli nødvendig å prioritere til samfunnskritiske funksjoner, inkludert Forsvaret og forsvarsindustrien.
- Norske og norsktilknyttede skip er en unik transportressurs i global sammenheng, og det kan komme forespørsler om støtte fra denne transportressursen i situasjonen som oppstår. Dersom norske eller norsktilknyttede skip bistår i risikoutsatte områder, kan de ha behov for militær beskyttelse.
- Krisehåndteringen kan utløse behovet for strategisk evakuering av norske borgere i Asia-Stillehavsregionen, som Forsvaret må bidra til.

Disse implikasjonene påvirker grunnlaget til FFIs scenari portefølje, og fordi implikasjonene er såpass alvorlige, anbefaler vi Forsvarssektoren å inkludere dem i fremtidige langtidsplanprosesser.

Vedlegg A – Scenariobasert diskusjonsseminar

Avholdt 24. januar 2023 i FFI sine lokaler på Kjeller. Gjennomført som en heldagsaktivitet.

Følgende personer deltok:

<u>Navn:</u>	<u>Ekspertise og tilknytning:</u>
Fredrik Preiholt	Nasjonal og internasjonal skipsfart, Den norske krigsforsikring for skip
Hilde E. Restad	Amerikansk utenrikspolitikk, Oslo Nye Høyskole
Arne William Lund	Sjømakt, militærmakt i Asia-Stillehavet, Forsvaret
Øystein Tunsjø	Kina-kunnskap og Kina-USA-relasjoner, Institutt for forsvarsstudier
Per Erik Solli	Luftmakt, militærmakt i Asia-Stillehavet, Forsvaret/NUPI
Ingrid Winther	Cybermakt, NATO CCD COE
Jo Inge Bekkevoll	Kina-kunnskap og politikk i Sørøst-Asia, Institutt for forsvarsstudier
Cecile Hellestveit	Folkerett og konfliktforskning, Folkerettsinstituttet
Una Hakvåg	Russland-kunnskap, FFI
Torbjørn Kveberg	Cybermakt, FFI
Richard Olsen	Satellitter og det ytre rom, FFI

Seminarer ble gjennomført som en plenumsdiskusjon med utgangspunkt i en scenariobeskrivelse og forhåndsforberedte spørsmål. Mellom FFIs innledning til arrangementet og scenariobeskrivelsen, ble det avholdt to fagpresentasjoner:

- Fredrik Preiholt, DNK/Intelligence and Operations Centre, med tittelen «Norsk og internasjonal skipsfart i Sørøst-Asia»
- Richard Olsen, FFI, med tittelen «Satellitter og romdomenet»

Scenariobeskrivelsen inneholdt antakelser om den innenrikspolitiske utviklingen i henholdsvis Kina, Taiwan og USA samt antakelser om hvilke konkrete målsettinger de har for konflikten. Den overordnede situasjonen med at Kina beslutter å gjenforene Taiwan med militærmakt ble delt inn i to ulike tilnærminger, delscenarier. Det første delscenariet var et kinesisk invasjonforsøk som utviklet seg til en stormaktskrig.

Det andre var en mer skrittvis tilnærming i form av en kinesisk karantene/blokade av Taiwan, som for eksempel Martin, Gunness, DeLuca & Shostak (2022). Situasjonen utviklet seg til en begrenset militær konflikt. Hver av disse delscenariene ble presentert i tre faser, der hver fase ble etterfulgt av spørsmål til deltakerne. Spørsmålene handlet om følgende tema:

- Handel og forsyninger
- Virkemidler
- Stormaktsspillet

Ytterligere informasjon om scenario og spørsmålstilling kan gis på forespørsel.

Vi gjennomførte et prøvespill med interne deltakere fra FFI 2. desember 2022. Også dette spillet ble gjennomført som en plenumsdiskusjon, men som en halvdagsaktivitet.

Følgende personer deltok:

Alf Christian Hennum, operasjonsanalyse

Vårin Alme, amerikansk politikk og allianserelabilitet

Lars Musland, operasjonsanalyse

Anders Tarlebø Løvik, sjøoffiser

Ole Tom Bergersen, luftoffiser

Torkild Eriksen, satellitter og det ytre rom

Diskusjonen under prøvespillet tok utgangspunkt i den samme scenariobeskrivelsen som er beskrevet ovenfor, men diskusjonen handlet i større grad om operasjonelle muligheter og begrensninger. Hensikten med prøvespillet var først og fremst å kvalitetssikre scenario-beskrivelse og spørsmål til hovedspillet 24. januar 2023.

Referanser

- Arostegui, Joshua. 2022. "PLA Army and Maritime Corps Amphibious Brigades in a Post-Reform Military." I Wuthnow, J., D. Grossman, P.C. Saunders, A. Scobell & A.N.D. Yang. *Crossing the Strait - China's Military Prepares for War with Taiwan*, 161–93. Washington D.C.: National Defense University Press.
- Bang, Xiao. 2022. "Why the next Five Years Will Be 'very Dangerous' for Xi Jinping." ABC News, 23. august. <https://www.abc.net.au/news/2022-08-24/analysis-taiwan-and-xi-jinping/101339406>.
- BBC. 2021. "China-Taiwan Tensions: Xi Jinping Says 'reunification' Must Be Fulfilled." BBC News, sec. China. 9. oktober. <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-58854081>.
- Bernstein, Richard. 2020. "The Scary War Game Over Taiwan That the U.S. Loses Again and Again | RealClearInvestigations." RealClearInvestigations (blog). 17. august. https://www.realclearinvestigations.com/articles/2020/08/17/the_scary_war_game_over_taiwan_that_the_us_loses_again_and_again_124836.html.
- Blackwill, Robert D & Philip Zelikow. 2021. "The United States, China, and Taiwan: A Strategy to Prevent War." Council Special Report No. 90/2021. New York: Council on Foreign Relations.
- Brands, Hal & Michael Beckley. 2022. *Danger Zone - The Coming Conflict with China*. 1st Edition. New York: W. W. Northon & Company Ltd.
- Britannica. 2024. "Taiwan Strait | Map, Width, & Depth | Britannica." 9. januar. <https://www.britannica.com/place/Taiwan-Strait>.
- Bronk, Justin. 2023. "Europe Must Urgently Prepare to Deter Russia Without Large-Scale US Support." RUSI. 7. desember. <https://rusi.orghttps://rusi.org>.
- Brown, David. 2022. "China and Taiwan: A Really Simple Guide." BBC News, sec. China. 6. august. <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-59900139>.
- Brown, Kerry. 2018. *The World According to Xi: Everything You Need to Know About the New China*. London: I.B. Tauris.
- Bush, Richard C. 2017. "What Xi Jinping Said about Taiwan at the 19th Party Congress." Brookings. 19. oktober. <https://www.brookings.edu/articles/what-xi-jinping-said-about-taiwan-at-the-19th-party-congress/>.
- . 2019. "8 Key Things to Notice from Xi Jinping's New Year Speech on Taiwan." Brookings. 7. januar. <https://www.brookings.edu/articles/8-key-things-to-notice-from-xi-jinpings-new-year-speech-on-taiwan/>.
- Cancian, Mark F., Matthew Cancian & Eric Heginbotham. 2023. "The First Battle of the Next War - Wargaming a Chinese Invasion of Taiwan." Center for Strategic and International Studies (CSIS)-rapport. januar. <https://www.csis.org/analysis/first-battle-next-war-wargaming-chinese-invasion-taiwan>.
- Casey, Michael. 2022. "Firepower Strike, Blockade, Landing: PLAs Campaigns for a Cross-Strait Conflict." I Wuthnow, J., D. Grossman, P.C. Saunders, A. Scobell & A.N.D. Yang. *Crossing the Strait - China's Military Prepares for War with Taiwan*, 113–37. Washington D.C.: National Defense University Press.
- Center for Strategic and International Studies. 2021. "Missiles of China." Missile Threat. 12. april. <https://missilethreat.csis.org/country/china/>.
- Chieh, Chung & Andrew N. D. Yang. 2021. "Crossing the Strait: Recent Trends in PLA 'Strategic Delivery' Capabilities." I Wuthnow, J., A. Ding, P.C. Saunders, A. Scobell & A.N.D. Yang. *The PLA Beyond Borders: Chinese Military Operations in Regional and*

-
- Global Context.*, 1st. edition, 51–72. Washington D.C.: National Defense University Press.
- Davidson, Helen & Emma Graham-Harrison. 2022. “Xi Jinping Opens Chinese Communist Party Congress with Warning for Taiwan.” *The Guardian*, sec. World news. 16. oktober. <https://www.theguardian.com/world/2022/oct/16/xi-jinping-speech-opens-china-communist-party-congress>.
- Davies, Benjamin & Viking Bohman. 2022. “Taiwan, Sverige och synen på ”ett-Kina-politiken””. Utrikespolitiska Institutet. Rapport 3/2022.
- Defense Intelligence Agency. 2022. “Challenges to Security in Space: Space Reliance in an Era of Competition and Expansion.” Rapport, mars.
- Drun, Jessica. 2022. “The KMT Continues to Grapple with Its ‘1992 Consensus.’” *Global Taiwan Institute*. 21. september. <https://globaltaiwan.org/2022/09/the-kmt-continues-to-grapple-with-its-1992-consensus/>.
- Easton, Ian. 2019. *The Chinese Invasion Threat - Taiwans’ Defense and American Strategy in Asia*. Manchester: Eastbridge Books.
- Finkelstein, David M. 2021. “The PLA’s New Joint Doctrine - The Capstone of the New Era Operations Regulations System.” CNA-rapport september.
- Forsvarsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet. 2018. “Støtte og samarbeid - En beskrivelse av totalforsvaret i dag.” 26. juni. <https://www.regjeringen.no/contentassets/5a9bd774183b4d548e33da101e7f7d43/stotte-og-samarbeid-en-beskrivelse-av-totalforsvaret-i-da.pdf>.
- Fridheim, Håvard. 2022. “Wargaming Dos and Don’ts – Eight Lessons for Planning and Conducting Wargames” *Scandinavian Journal of Military Studies* 5 (1), 221–32.
- Fridheim, Håvard, Vårin Alme & Ragnhild Endresen Siedler. 2021. “Strategisk medisinsk luftevakuering fra utlandet - fremtidige behov og løsninger.” FFI-rapport 21/00193. BEGRENSET.
- Gakkestad, Jakob & Jan Henrik Wiik. Under arbeid. “Trusler mot sikre forsyningskjeder for elektronikk og programvare.” FFI-rapport. Unntatt offentlighet.
- Galtung, Marte & Stig Stenslie. 2022. *Xi Jinpings Kina*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Guzman, Chad. 2024. “China’s Population Drops Second Year in a Row.” *TIME*. 17. januar. <https://time.com/6556324/china-population-decline-births-deaths/>.
- Hanssen, Leif & Jakob Gakkestad. 2006. “Elektronikkens Betydning.” FFI-FOKUS 4-06.
- Hawkins, Amy. 2023. “Taiwan Foreign Minister Warns of Conflict with China in 2027.” *The Guardian*, sec. World news. 21. april. <https://www.theguardian.com/world/2023/apr/21/taiwan-foreign-minister-warns-of-conflict-with-china-in-2027>.
- Heath, Timothy R., Kristen Guinness & Tristan Finazzo. 2022. “The Return of Great Power War: Scenarios of Systemic Conflict Between the United States and China.” RAND Corporation-rapport. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA830-1.html.
- Heginbotham, Eric, Michael Nixon, Forrest E. Morgan, Jacob L. Heim, Jeff Hagen, Sheng Tao Li, Jeffrey Engstrom, Martin C. Libicki, Paul DeLuca, David A. Shlapak, David R. Frelinger, Burgess Laird, Kyule Brady & Lyle J. Morris. 2015. “The U.S.-China Military Scorecard: Forces, Geography, and the Evolving Balance of Power, 1996–2017.” RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR392.html.
- Holderried, Tami & Claus Hulverscheidt. 2023. “SZ-Podcast: Warum Intel zehn Milliarden Euro vom Staat bekommt.” *Süddeutsche Zeitung Podcast*. 21. juni. <https://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/nachrichten-podcast-intel-halbleiter-mikrochips-subventionen-1.5954553>.

-
- Holter, Mikael. 2023. "Oljefondssjefen frykter fortsatt skrekkszenario: – Jeg har vært bekymret siden jeg var 16 år gammel (+)." Dagens Næringsliv. 16. august. <https://www.dn.no/marked/oljefondet/nicolai-tangen/trond-grande/oljefondssjefen-frykter-fortsatt-skrekkszenario-jeg-har-vart-bekymret-siden-jeg-var-16-ar-gammel/2-1-1501896>.
- Hsieh, John Fuh-seng. 2020. "Continuity and Change in in the US-China-Taiwan Relations." *Journal of Asian and African Studies* 55 (2), 187–200.
- Hsiung, Christopher Weidacher. 2021. "China's Evolving Security Alignment with Russia – Content, Motivations and Future Prospects." FOI-memo 7540. <https://www.foi.se/rapporter/rapportsammanfattning.html?reportNo=FOI%20Memo%207540>.
- Huang, Jing. 2017. "Xi Jinping's Taiwan Policy: Boxing Taiwan In with the One-China Framework." I Lowell Dittmer. *Taiwan and China: Fitful Embrace*. 1st ed., 239–48. . University of California Press. <https://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1w76wpm.16>.
- Hundman, Eric & Jude Blanchette. 2023. "How Loyal Is the PLA? | Pekingology | CSIS Podcasts." 10. august. <https://www.csis.org/podcasts/pekingology/how-loyal-pla>.
- Jacobsen, Dag Ingvar. 2003. *Hvordan Gjennomføre Undersøkelser? - Innføring i Samfunnsvitenskapelig Metode*. 3. opplag. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Japan Ministry of Defense. 2023. "Defense of Japan 2023." https://www.mod.go.jp/en/publ/w_paper/wp2023/DOJ2023_Digest_EN.pdf.
- Jensen, Benjamin & Mark Montgomery. 2023. "Competition Is Inevitable, War Is Not: Using Games to Rethink the U.S.-Chinese Relationship." War on the Rocks. 19. april. <https://warontherocks.com/2023/04/competition-is-inevitable-war-is-not-using-games-to-rethink-the-u-s-chinese-relationship/>.
- Johansen, Iver. 2009. "Hvordan gjennomføre krigs- og krisespill? En håndbok for spill ved FFI." FFI-rapport 2009/00247.
- . 2022. "Scenarioklasser for forsvarsplanlegging – revisjon av FFIs scenariogrunnlag." FFI-rapport 21/01788.
- Johnson, Burke & Robert Gray. 2010. "A History of Philosophical and Theoretical Issues for Mixed Methods Research." I Tashakkori, A. & C. Teddlie. *Sage Handbook of Mixed Methods in Social & Behavioral Research*, Second Edition, 69–94. London: SAGE Publications Ltd.
- Kastner, Scott L. 2022. *War and Peace in the Taiwan Strait*. 1st edition. New York: Colombia University Press.
- Korda, Matt & Hans Kristensen. 2021. "China Is Building A Second Nuclear Missile Silo Field." Federation of American Scientists (blog). 26. juli. <https://fas.tghp.co.uk/publication/china-is-building-a-second-nuclear-missile-silo-field/>.
- Kotani, Tetsuo. 2018. "Challenges for the PLAN in the Western Pacific: Implications for the U.S.-Japan Alliance." Project 2049 Institute. Rapport 15-003.
- Lacey, James. 2019. "How Does the Next Great Power Conflict Play Out? Lessons from a Wargame." War on the Rocks. 22. april. <https://warontherocks.com/2019/04/how-does-the-next-great-power-conflict-play-out-lessons-from-a-wargame/>.
- Lee, Hsi-min & Eric Lee. 2020. "Taiwan's Overall Defense Concept, Explained." The Diplomat. 3. november. <https://thediplomat.com/2020/11/taiwans-overall-defense-concept-explained/>.
- Lee, Roderick. 2022. "The PLA Airborne Corps in a Taiwan Scenario." I Wuthnow, J.; D. Grossman, P.C. Saunders, A. Scobell & A.N.D. Yang. *Crossing the Strait - China's Military Prepares for War with Taiwan*, 195–221. Washington, D.C.: National Defense University Press.

-
- Logan, David C. & Phillip C. Saunders. 2023. "Discerning the Drivers of China's Nuclear Force Development: Models, Indicators, and Data." *Institute for National Strategic Studies: China Strategic Perspectives* 18.
- Logan, David, Phillip Saunders & Bonny Lin. 2023. "China's Expanding Nuclear Capabilities." ChinaPower Podcast. CSIS. 14. september. <https://chinapower.csis.org/podcasts/chinas-expanding-nuclear-capabilities/>.
- Malerud, Stein & Håvard Fridheim. 2013. *Metode for utvikling av scenarioer til spill og øvelser*. FFI-rapport 2013/00219. <https://ffi-publikasjoner.archive.knowledgegearc.net/handle/20.500.12242/979>.
- Martin, Bradley, Laura H. Baldwin, Paul DeLuca, Natalia Henriquez Sanchez, Mark Hvizda, Colin D. Smith & N. Peter Whitehead. 2023. "Supply Chain Interdependence and Geopolitical Vulnerability: The Case of Taiwan and High-End Semiconductors." RAND Corporation. Rapport A23541.
- Martin, Bradley, Kristen Gunness, Paul DeLuca & Melissa Shostak. 2022. "Implications of a Coercive Quarantine of Taiwan by the People's Republic of China." RAND Corporation. Rapport. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA1279-1.html.
- Mastro, Oriana Skylar. 2021. "The Taiwan Temptation." *Foreign Affairs*, 3. juni. <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2021-06-03/china-taiwan-war-temptation>.
- McGregor, Richard. 2019. *Xi Jinping: The Backlash*. Penguin Random House Australia.
- Miller, Chris. 2022. *Chip War - The Fight for the World's Most Critical Technology*. London: Simon & Schuster UK Ltd.
- Ministry of National Defense, The Republic of China. 2021. "2021 - Taiwan Quadrennial Defense Review."
- Musland, Lars. 2021. "A2/AD and the Missile Threat - Systems, Countermeasures and Models." FFI-rapport 21/00638. <https://www.ffi.no/en/publications-archive/a2-ad-and-the-missile-threat-systems-countermeasures-and-models>.
- Pettyjohn, Stacie, Becca Wasser & Chris Dougherty. 2022. "Dangerous Straits - Wargaming a Future Conflict over Taiwan." Center for New American Security. Juni.
- Pettyjohn, Stacie, Becca Wasser & Andrew Metrick. 2023. "Bad Blood: The TTX for the House Select Committee on Strategic Competition Between the United States and the Chinese Communist Party (CCP)." Center for New American Security. 27. april. <https://www.cnas.org/publications/congressional-testimony/bad-blood-ttx>.
- Pomfret, John & Matt Pottinger. 2023. "Xi Jinping Says He Is Preparing China for War." *Foreign Affairs*, 29. mars 29. <https://www.foreignaffairs.com/united-states/xi-jinping-says-he-preparing-china-war>.
- Price, Tim. 2022. "One China Matrix Game." PAXsims (blog). 30. august. <https://paxsims.wordpress.com/2022/08/30/one-china-matrix-game/>.
- Qi, Dongtao, Suixin Zang & Shengqiao Lin. 2022. "Urban Chinese Support for Armed Unification with Taiwan: Social Status, National Pride, and Understanding of Taiwan." *Journal of Contemporary China* 32 (143), 727–44.
- Radchenko, Sergey, Jude Blanchette & Michael Green. 2023. "The Sino-Russian Strategic Alignment | The Asia Chessboard | CSIS Podcasts." 5. desember. <https://www.csis.org/podcasts/asia-chessboard/sino-russian-strategic-alignment>.
- Rathke, Jeff & Theresa Lütkefend. 2023. "The US and Europe Must Recalibrate Their Security Partnership." *Defense News*. 18. desember. <https://www.defensenews.com/opinion/2023/12/18/the-us-and-europe-must-recalibrate-their-security-partnership/>.
- Roy, Denny. 2023. "Fateful Demise of the Taiwan-China '92 Consensus." *Asia Times*. 22. juli. <http://asiatimes.com/2023/07/fateful-demise-of-the-taiwan-china-92-consensus/>.

-
- Rudd, Kevin. 2022. *The Avoidable War - The Dangers of a Catastrophic Conflict between the US and Xi Jinping's China*. 1st Edition. New York: PublicAffairs.
- Saunders, Phillip C. 2021. "PLA Command and Control of Overseas Operations." I Wuthnow, J., A. Ding, P.C. Saunders, A. Scobell & A.N.D. Yang: *The PLA Beyond Borders - Chinese Military Operations in Regional and Global Context*, 107–25. Washington, D.C.: National Defense University Press.
- Saunders, Phillip C. & Joel Wuthnow. 2022. "Introduction." I Wuthnow, J., D. Grossman, P.C. Saunders, A. Scobell & A.N.D. Yang. *Crossing the Strait - China's Military Prepares for War with Taiwan*, 1–32. Washington D.C.: National Defense University Press.
- Schwartz, Paul. 2022. "Russia-China Joint Military Exercises." I Bergmann, M. & A. Lohsen. *Understanding the Broader Transatlantic Security Implications of Greater Sino-Russian Military Alignment*, 18-27. Center for Strategic & International Studies. Rapport.
- Sendstad, Cecilie & Una Hakvåg. 2022. "Russian Views on Sino-Russian Military Technical Cooperation." I Bergmann, M. & A. Lohsen: *Understanding the Broader Transatlantic Security Implications of Greater Sino-Russian Military Alignment*, 6-12, Center for Strategic & International Studies. Rapport.
- Sepinsky, Jeremy. 2021. "Is It a Wargame? It Doesn't Matter: Rigorous Wargames Versus Effective Wargaming." War on the Rocks. 24. februar. <https://warontherocks.com/2021/02/is-it-a-wargame-it-doesnt-matter-rigorous-wargames-versus-effective-wargaming/>.
- Skiple, Alida, Monica Endregard & Brynhild Stavland. 2021. "Risikovurdering av norsk transportberedskap for skip - NORTRASHIP." FFI-rapport 21/00898. Unntatt offentlighet.
- Skjelland, Espen, Sigurd Glærum, Tore Nyhamar, Cecilie Sendstad, Brynjar Arnfinnsson, Maria F. Fauske, Eli Gjorven, Runhild A. Klausen, Petter K. Køber, Anniken B. Lammersdorf, Kristian Lausund, Karl E. Olsen, Richard Olsen, Joachim Reitan, Stig Rune Sellevåg & Kristin Waage. 2024. "Forsvarsanalysen 2024." FFI-rapport 24/00298.
- Sokolski, Henry. 2021. "China Waging War in Space: An After-Action Report." Nonproliferation Policy Education Center. Occasional Paper 2104. <https://npolicy.org/china-waging-war-in-space-an-after-action-report-occasional-paper-2104/>.
- Stensrud, Rune, Frode Rutledal, Frank Danjord, Jørn-Ivar Hellesnes & Torolv Bjørnsgaard. 2007. "Metode for Konseptutvikling." FFI- rapport 07/01722.
- Store norske leksikon. 2023. "Den engelske kanal." In *Store norske leksikon*. 21. august. https://snl.no/Den_engelske_kanal.
- Sverdrup-Thygeson, Bjørnar & Stig Stenslie. 2022. "Beijingology 2.0: Bridging the 'Art' and 'Science' of China Watching in Xi Jinping's New Era." *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, juli, 1–20.
- The Development, Concepts and Doctrine Centre (DCDC). 2017. "Wargaming Handbook." UK Ministry of Defence. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a82e90d40f0b6230269d575/doctrine_uk_wargaming_handbook.pdf.
- The Economist. 2023. "Taiwan's Dominance of the Chip Industry Makes It More Important," 6. mars. <https://www.economist.com/special-report/2023/03/06/taiwans-dominance-of-the-chip-industry-makes-it-more-important>.
- The Military Balance*. 2022. "Chapter Six: Asia." The International Institute for Strategic Studies, 218-317.

-
-
- . 2023. “Chapter Six: Asia.” The International Institute for Strategic Studies, 208-301. <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/04597222.2023.2162718?needAccess=true&role=button>.
- Thompson, Drew. 2021. “Winning the Fight Taiwan Cannot Afford to Lose.” National Defense University Press. Strategic Forum No. 310.
- Tunsvåg, Øystein. 2022. “Taiwan-krise treffer også Norge.” *Aftenposten*. Kronikk. 13. august. <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/rEBxWI/taiwan-krise-treffer-ogsaa-norge>.
- Urusov, Pavel. 2023. “Vital Microchip Sanctions Will Hit Russian Computing Power Hard.” Carnegie Endowment for International Peace (blog). 25. juli. <https://carnegieendowment.org/politika/90250>.
- U.S.–China Economic and Security Review Commission. 2023. “Annual Report to Congress 2023.” Washington: U.S. Government Publishing Office. <https://www.uscc.gov/annual-reports>.
- U.S. Congress. 1979. *H.R.2479 - 96th Congress (1979-1980): Taiwan Relations Act*. <http://www.congress.gov/bill/96th-congress/house-bill/2479>.
- Vatne, Dagfinn, Mona Guttelvik, Alf Christian Hennum & Stein Malerud. 2022. “Wargaming for the Purpose of Knowledge Development: Lessons Learned from Studying Allied Courses Of Action.” *Scandinavian Journal of Military Studies* 5 (1), 297–308.
- Vatne, Dagfinn, Petter K. Køber, Mona S. Guttelvik, Brynjar Arnfinnsson & Ørjan R. Rise. 2020. “Norwegian Long-Term Defence Analysis – a Scenario- and Capability-Based Approach.” FFI-rapport 20/02367.
- Vego, Milan N. 2008. *Joint Operational Warfare*. Vällingby: Swedish National Defence College.
- Wasser, Becca, Martijn Rasser & Hannah Kelley. 2022. “When the Chips Are Down - Gaming the Global Semiconductor Competition.” Center for New American Security. <https://www.cnas.org/publications/reports/when-the-chips-are-down>.
- Weeden, Brian & Victoria Samson. 2023. “Global Counterspace Capabilities Report | Secure World.” Secure World Foundation. Rapport 04/2023. https://swfound.org/counterspace?mc_cid=3d358782ec&mc_eid=22b361da66.
- Whalen, Jeanne. 2022. “Sanctions Forcing Russia to Use Appliance Parts in Military Gear, U.S. Says.” *Washington Post*. 12. mai. <https://www.washingtonpost.com/technology/2022/05/11/russia-sanctions-effect-military/>.
- Xi, Jinping. 2012. “Achieving Rejuvenation Is the Dream of the Chinese People- Xi Jinping: The Governance of China.” Tale 29. november. <https://www.neac.gov.cn/seac/c103372/202201/1156514.shtml>.
- . 2022. “Full Text of the Report to the 20th National Congress of the Communist Party of China.” Tale 16. oktober. https://english.www.gov.cn/news/topnews/202210/25/content_WS6357df20c6d0a757729e1bfc.html.
- Yamaguchi, Shinji. 2021. “Chinese Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance Operations in Near Seas.” I Wuthnow, J., A. Ding, P.C. Saunders, A. Scobell & A.N.D. Yang. *The PLA Beyond Borders - Chinese Military Operations in Regional and Global Context.*, 127–50. Washington D.C.: National Defense University Press.

Om FFI

Forsvarets forskningsinstitutt ble etablert 11. april 1946. Instituttet er organisert som et forvaltningsorgan, med særskilte fullmakter underlagt Forsvarsdepartementet.

FFIs formål

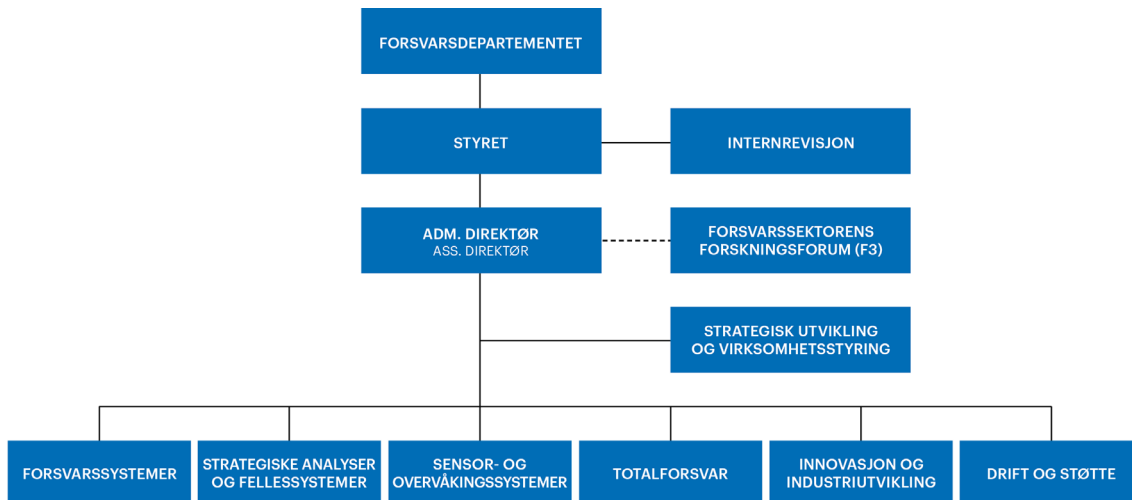
Forsvarets forskningsinstitutt er Forsvarets sentrale forskningsinstitusjon og har som formål å drive forskning og utvikling for Forsvarets behov. Videre er FFI rådgiver overfor Forsvarets strategiske ledelse. Spesielt skal instituttet følge opp trekk ved vitenskapelig og militærteknisk utvikling som kan påvirke forutsetningene for sikkerhetspolitikken eller forsvarsplanleggingen.

FFIs visjon

FFI gjør kunnskap og ideer til et effektivt forsvar.

FFIs verdier

Skapende, drivende, vidsynt og ansvarlig.

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)
Postboks 25
2027 Kjeller

Besøksadresse:
Kjeller: Instituttveien 20, Kjeller
Horten: Nedre vei 16, Karljohansvern, Horten

Telefon: 91 50 30 03
E-post: post@ffi.no
ffi.no

Norwegian Defence Research Establishment (FFI)
PO box 25
NO-2027 Kjeller
NORWAY

Visitor address:
Kjeller: Instituttveien 20, Kjeller
Horten: Nedre vei 16, Karljohansvern, Horten

Telephone: +47 91 50 30 03
E-mail: post@ffi.no
ffi.no/en